

Förbannelsen

Nyöversättning och bearbetning av "*Kung Lear*"

av Christian Lanciai

Företal

Första gången jag läste "*Kung Lear*" var sommaren 1961 ute på vårt sommarställe Virhamn i den finländska skärgården. Jag hade varken sett någon föreställning av dramat tidigare eller hört det i radio, genom vilket medium jag dock redan var bekant med ett antal Shakespearetragedier, och ändå gjorde dramat ett så djupt intryck på mig, att det inte är för mycket sagt, att det är det litterära verk som kanske mest har influerat hela mitt liv, sagt exakt 50 år senare.

Det har således alltid haft en unik plats i mitt hjärta, varför jag alltid lystrat när dramat väckt kritik och invändningar. Till denna "klagokör" har bland annat hört argumenten, att dramat skulle vara ofullbordat, man har frågat varför narren försvinner efter tredje akten, varefter man måste sakna honom, och framför allt grundade Leo Tolstoj sin förödande kritik av Shakespeare på dramat *Kung Lears* "orimligheter, dumheter och nonsens". Han fick föga medhåll i sin osympatiska kritik, och ändå måste man i viss mån ge honom rätt, vilket faktiskt i någon mån redan Samuel Johnson gjort långt tidigare.

Precis som i "*Hamlet*" kan man inte bortse från att "*Kung Lear*" uppvisar svagheter, ehuru ändå dessa båda verk kan vara författarens allra största och intressantaste. "Vilket Shakespearedrama är utan svagheter?" kan man också fråga sig, medan kanske just dessa "svagheter" i själva verket bidrar till författarens mångfacettering och dubbla bottnars djup, – precis som redan den gode Horatius konstaterade om den andre störste diktaren av alla: "Ibland sover den gode Homeros".

Det är svårt att förklara motivationen till denna privata nytolkning och nyöversättning av "*Kung Lear*", men de onda karaktärernas (Gonerils, Regans och Edmunds) drivkraft och motivering är lika intressant som Iagos och Claudius i "*Hamlet*" – man blir aldrig färdig med att pejla ondskans outrannsakliga djup och upprinnelse.

Samtidigt var det oemotståndligt att ta diktaren i försvar i synnerhet mot kritiker av "*Kung Lear*" som Leo Tolstoj (som egentligen själv beskrev ett parallellöde) och invändningarna mot verkets ofullbordade skick. Just dess svagheter och ofullkomligheter har jag försökt bearbeta och förbättra, medan jag dock inte sett någon anledning att ifrågasätta narrens försvinnande efter akt III. Även för övrigt har jag funnit författarens komposition och logik vara så gott som fullkomlig och vattentät hela vägen trots mycket komplicerade och polyfona intriger, varför i princip Shakespearedramat lämnats helt intakt i denna personliga nytolkning, med endast några extra och nästan omärkliga additioner, som torde passa smidigt in i den oantastliga helhetens gigantiska arkitektur.

En annan som hade ett särskilt förhållande till kung Lear var Giuseppe Verdi, som under många års tid planerade göra en opera av dramat. Han hade ju tonsatt åtskilliga av världsdramatikens mästerverk, främst av Shakespeare, Schiller och Victor Hugo, men med kung Lear kämpade han förgäves. Det var stormscenerna som han saknade en Wagners sinne för dramatiska överdrifter för att våga tackla på allvar. Ändå blev det åtminstone en legend av det hela.

Legenden berättar, att Verdi ändå till slut lyckades fullborda operan "Re Lear" och reste inkognito till Venedig med partituret, där Wagner då befann sig 1883, för att med en dedikation till honom erbjuda den som ett försoningsverk för deras långa rivalitet, så att de äntligen kunde bli vänner och ha kontakt. Verdi tvekade länge i Venedig men vågade sig till slut fram till Wagners hus och ringde på. Då visade det sig att Wagner precis hade avlidit. Förtvivlad skrotade Verdi hela operan.

Så berättar legenden, som Franz Werfel gjorde till en hel roman. De flesta förnekar att historien kan vara sann, men den kan inte bevisas vara falsk, och ingen rök utan eld. Hur som helst så är det en bra historia och ett värdigt extrakapitel till kung Lears annaler.

Ursprungsversionen om kung Leir som delar sitt rike mellan sina två äldsta döttrar och förfördelar den tredje, som visar sig den enda trofasta, är från homerisk och för-romersk tid enligt urkunderna när Gallien var uppdelat i tio olika kungadömen. Hans säte skall ha varit i Leicester (Leircester), det är en keltisk historia, som dock ständigt går igen i andra folksagor och berättelser, till exempel den om Askungen, den mest filmade av alla historier. Redan i den version som diktaren har följt (Holinsheds krönika, från vilken ett otal Shakespearedramer hämtat sin stomme) slutar Cordelia som hängd i fängelset. Det är alltså ingen smaklös grovhet som diktaren har hittat på för den teatraliska effektens skull. Huvudanledningen till att narren försvinner efter akt III synes dock ha varit att samma skådespelare plögade spela Cordelia och narren, vilket också föranlett förväxlingen mellan dem i tolkningen av Lears sista sorgetal i akt V scen 3.

Ingen Shakespearepjäs har väl blivit så misshandlad som Kung Lear. När dramerna åter togs upp på teatrarna efter restaurationen 1660 fann man Kung Lears sorglighet alltför misshaglig, varför en viss Tate gjorde om pjäsen, utslöt narren, gjorde Edgar till Cordelias älskare och gav tragedin ett lyckligt slut genom ett bröllop mellan dessa och Lear frisk och kry som nybliven lycklig svärfar, som om ingenting av allt det tragiska hänt. Denna groteska komediversion av Kung Lear förblev förhärskande på de brittiska teaterscenerna ända tills den riktiga versionen äntligen togs till heders igen efter romantiken på 1840-talet efter 180 års misshandel. Tateversionen förekommer aldrig mer utom möjligen som spex.

Det förekommer en kuriös passus i dialogen mellan narren och kungen i akt III scen 7:

FOOL Prithee, nuncle, tell me whether a madman be a gentleman or a yeoman?

KING LEAR A king, a king!

FOOL No, he's a yeoman that has a gentleman to his son; for he's a mad yeoman that sees his son a gentleman before him.

i Åke Ohlmarks översättning:

Narren Kan du säga mig, farbror, om en dåre är adelsman eller bonde.

Lear Kung, kung!

Narren Nej, han är bonde med en adelsman till son, för den är en galen bonde som ser sin son adlad före sig själv.

Detta är en tydlig anspelning på William Shakespeares försök att skaffa sig status som gentleman genom en vapensköld, men varför skulle diktaren, om han var William Shakespeare, anspela på sin sedan några år avlidne egne far som en galning? Ingen naturlig son skulle göra det och allra minst offentligt på en teaterscen. Det förekommer en liknande anspelning på Shakespeares adliga aspirationer i Ben Jonsons *"Every Man Out of His Humour"* i dialogen mellan Puntarvolo och Sogliardo, där Shakespeare (Sogliardo) förlöjligas totalt för sin fåfänga. Anspelningen på samma sak i *"Kung Lear"* kan bara uppfattas som en liknande gliring och måste bidra till argumenten mot att William Shakespeare faktiskt var diktaren.

Och denna anspelande kuriositet är inte ensam. En annan förekommer i akt IV scen 6, där Lear vid sin entré som fulländad galning har följande öppningsreplik:

"Man kan ej gripa mig ens för falskmynteri, ty jag är kungen själv."

("No, they cannot touch me for coining; I am the king himself.")

Den är desto mera anmärkningsvärd som öppningsreplik, då det är enda gången i pjäsen något sådant som falskmynteri över huvud taget nämns, och det är ungefär så irrelevant som något kan bli – ingenting kunde vara mera fjärran från allt vad pjäsen rör sig om. Hur i all sin dar lägger då diktaren en sådan replik i sin huvudpersons mun vid sin mest teatraliska entré i hela pjäsen?

William Shakespeare hade aldrig något med falskmynteri att göra, hela hans liv handlade bara om reda pengar, men en som hade det var Christopher Marlowe, som en gång blev arresterad för misstänkt falskmynteri och en annan gång blev angiven för det i Thomas Baines angivarinlaga, där Baines citerar Marlowe, att han menade sig ha 'lika stor rätt att slå mynt som drottningen av England'. Det var i samband med denna angivelse som Marlowe kort efteråt försvann genom det okända och okända skeendet i Eleanor Bulls värdshus i Deptford den 30 maj 1593.

I vår stora Shakespearedebatt i Fritänkaren, som omfattade 13 år och vinnlade sig om att försöka samla alla argument för de olika kandidaterna till det verkliga skaldskapet för att få en så bred överblick som möjligt, uppträdde bland andra Carl Olof Nordling, den egentliga inledaren av debatten, som förespråkare för William Stanley, earlen av Oxfords svärson, John Bede från Irland som förespråkare först för William Shakespeare själv, vilket han sedan övergav för att i stället tala för Bacon, medan även Laila Roth slog in på Oxford-Stanley-linjen. Båda dessa övergick till slut till Marlowe, vilken var vår linje, och vilken även var Johannes B. Westerbergs enda kandidat redan från början. I belysningen av Marlowes fall gick vi även in på hans okända familjeförhållanden med en eventuell koppling till William Parr som möjlig naturlig fader, drottning Elisabeths danslärare och favorit och yngre bror till Catherine Parr, drottning Elisabeths sista styvmor. Vi nöjer oss här med att hänvisa till den debatten.

Det största mysteriet med kung Lear är dock själva ämnet och varför diktaren skrev en sådan pjäs. Ingenting i Shakespeares liv indikerar någon koppling till någon galenskap, överväldigande förtvivlan och livsdesperation, någon total besvikelse på livet eller någon anledning alls till de utbrott och anklagelser om otacksamhet som fyller hela pjäsen med obegränsat ursinne. Kort sagt, ingenstans i Shakespeares liv finner man ett spår till någon motivation till en sådan pjäs. I stället kan man hitta sådant i Marlowes fall.

Efter kung Jakob I:s trontillträde 1603 bönade Francis Bacon hos honom bland annat om att han skulle se i nåd till förtäckta poeter. Det enda svaret på den bönen blev kungens inspärrande av Sir Walter Raleigh i Tower, en gång Marlowes mentor, för att 15 år senare ha honom avrättad. Då allting tyder på att Marlowes

'död' 1593 var iscensatt för att han skulle slippa avrättning till följd av bland annat Baines anklagelser mot honom för ateism, homosexualitet, hädelse och falskmynteri är det logiskt att anta, att Marlowe aldrig förlorade hoppet om återupprättelse, ett av nästan alla Shakespearepjäsers främsta teman. Med drottning Elisabeths död och Jakob I:s intolerans mot framför allt en diktare och lysande elisabetan som Raleigh måste det sista av Marlowes hopp ha dött, vilket kan ha gett upphov till den fullständigt lössläppta förtvivlan i 'Kung Lear', förmodligen den mest förtvivlade och extrema tragedi som någonsin skrivits. Lears inledningsdeklaration i denna hans mest demonstrativa scen och entré kan tolkas som ett förtäckt yttersta förtvivlat nödrop från diktaren med den tydliga innebörden: "Jag är Marlowe!" Dramat skrevs troligen mellan 'Othello' och 'Macbeth' omkring 1605.

En av de bästa essayer som skrivits om 'Kung Lear' är väl Helen av Enehjelms "Shakespeares dårar" i samlingen "Hemlängtan" från 1946. I den ådagalägger den amerikanska författarinnan en utomordentlig förståelse för Lears och diktarens föreställningsvärld med en psykologisk rundvandring i dessa extrema omständigheter av ytterst blandade motsatser av sjukdom och vishet, skönhet och groteskhet i de vildaste överdrifter om varandra som säkert varken Jung eller Freud kunnat överträffa henne i, samtidigt som det ger en ypperlig inblick i de mest fascinerande aspekter av denne oöverträffade dramatiska diktares mänskliga insikter.

Personerna:

Earlen av Kent
Earlen av Gloucester
Edmund, hans oäkta son
Kung Lear
hans döttrar Goneril,
Regan
och Cordelia
Hertigen av Albany
Hertigen av Cornwall
Kungen av Frankrike
Hertigen av Burgund
Edgar, Gloucesters äkta son
Oswald, Gonerils tjänare
en knekt i Lears tjänst
Curan
en läkare
riddare och tjänare
officerare och soldater

Handlingen äger rum i södra England.

Akt I scen 1. Kung Lears tronsal.

Kent Jag trodde kungen föredrog hertigen av Cornwall framför Albany.
Gloucester Så trodde vi alla, men nu när han ämnar skifta kungariket är det inte klart vem han sätter högst, för kvaliteterna väger så lika att ingen nyfikenhet kan avgöra mellan detaljerna.
Kent Det enda säkra i hans affektioner är väl att hans yngsta dotter förblir hans favorit.
Gloucester Men hon är ogift. Som ogift kan hon inte ärva någon del av kungariket.
Kent Men hon har två mäktiga friare.
Gloucester Men båda är utomlands. Politiskt är hon utesluten, om hon gifter sig med någon av dem.
Kent Är detta inte nu er son, min herre?
Gloucester Jag har haft ansvaret för hans uppfostran. Så ofta har jag generats av att nödgas erkänna honom att jag nu måste tvinga mig till det. Ser ni någon oegentlighet?
Kent Felet kan inte omintetgöras nu när resultatet är så färdigt.
Gloucester Men jag har en son något äldre än denne som fastän legitim inte är mig kärare, fastän denna spoling kom till världen något före sin beställning, och dock var hans moder skön. Känner du denne värde gentleman, Edmund?
Edmund Nej, min far.
Gloucester Friherren av Kent. Lägg honom på minnet som min hedervärde vän.
Edmund (med en lätt bugning) Jag står till min herres förfogande.
Kent Jag måste hålla av dig och lära känna dig bättre.
Edmund Sir, jag skall sträva efter att göra mig förtjänt därav.
Gloucester Han har varit borta i nio år och skall snart ge sig iväg igen. Jag tror kungen är i antågande.
Kent Med hela sin familj och hovet. Nu får vi se hur han fördelar riket.
Lear (kommer in med uppvaktning, Cornwall, Albany, Goneril, Regan och Cordelia)
Gloucester, får jag be er föra in våra herrar av Frankrike och Burgund.
Gloucester Som ni önskar, min konung. (*går med Edmund*)
Lear Under tiden skall vi förklara vad vi vill. Ge mig kartan där. Vare det känt, att vi delat upp vårt kungarike i tre delar och att det är vår avsikt att befria vår grånande ålderdom från alla plikter och bekymmer för att överlåta dem åt yngre krafter medan vi måste inrikta oss på vår kurs mot döden. Våra svärsöner av Cornwall och Albany, vi önskar klargöra hela vidden av våra döttrars hemgifter, på det att framtida tvister må undvikas och elimineras genast. Våra furstar av Frankrike och Burgund har länge rivaliserat om vår yngsta dotters gunst och har nu kallats hit för ett avgörande. Tala nu om för mig, mina döttrar, vem av er som älskar mig mest, då vi rättvist skall fördela våra ansvar och statliga intressen, så att den får mest som visar sig mest värdig utmaningen. Goneril, min äldsta dotter, du får tala först.
Goneril Jag älskar er högre än vad ord kan berätta, utöver allt vad som kan värderas i rikedom eller rarhet, så mycket som ett barn någonsin kan älska en fader, med en kärlek som andan inte räcker till för och ord ej kan beskriva. Jag älskar er bortom alla värderingar.
Cordelia (avsidet) Och vad kan Cordelia göra? Älska i det tysta.
Lear Då kan jag med lätt hjärta överlåta alla dessa grevskap med dess rika skogar och ängar och vattendrag åt dig och din hertig av Albany med ert hus, och vare det så för gott. Vad har vår andra dotter Regan att säga, vår älskade drottning av Cornwall? Tala, mitt hjärta.

Regan Jag är stöpt av samma guld som min syster och räknar mig henne lik i allt. Hon har tagit orden ur munnen på mig, och jag har endast det att tillägga, att hon bara i ett avseende kommer till korta, då jag räknar alla andra glädjeämnen värdelösa utom det enda, att jag räknar mig lycklig i min faders kärlek.

Cordelia (avsides) Och vad kan då stackars Cordelia säga, då jag vet att min kärlek gäller högre än någon vittnesbörd och något otillräckligt bedyrande?

Lear En tredjedel av mitt rike må då rätteligen tillfalla dig, icke mindre och icke sämre än din systers arvedel. Så har vi då vår yngsta dotter, som så hängivet giljas till av både Frankrike och Burgund, vad har du att framlägga för prov för att förtjäna en ännu bättre arvedel än dina båda systrar?

Cordelia Ingenting, min far.

Lear Ingenting?

Cordelia Ingenting.

Lear Genom ingenting får du ingenting. Försök igen.

Cordelia Min far, jag kan ej förstålla mig och säga mer än vad jag känner. Min ärlighet kan ej förvanska mina känslor. Jag älskar er som jag bör, varken mer eller mindre.

Lear Det duger inte, Cordelia. Det räcker inte till. Utveckla dig mera, på det att du ej må bli lidande.

Cordelia Min far, ni har gett mig livet och uppfostrat mig med kärlek. Allt det kan jag ge er tillbaka som det höves en god pliktmedveten dotter och alltid lyda er och ära er, men om mina systrar hävdar att de älskar er mer än allt, varför har de då äkta män? När jag blir gift skall min make därmed ha rätt till halva mitt liv, min kärlek och mina plikter, men jag kan aldrig som mina systrar gifta mig och likväl ha all min kärlek kvar för er.

Lear Talar du av hjärtat?

Cordelia Jag är ärlig av hjärtat.

Lear Så mycket ungdom och skönhet, och så litet ömhet?

Cordelia Så mycket sanning. Jag kan ej annat än hålla mig till sanningen.

Lear Då må sanningen bli din arvedel och du gå miste om min faderliga kärlek och allt det andra. Jag känner icke denna dotter längre och avskriver henne från all rätt till arv. Du har förnekat dig all möjlighet till kärlek, som så generöst i stället bedyrats av dina systrar, varför de rätteligen i stället får överta din arvedel. Den kärlek du var skyldig mig har du ersatt med stolt och avmått främlingskap. Jag känner inte igen dig och kan ej längre erkänna dig som min dotter.

Kent Ett ord, min konung.

Lear Nej, du håller tyst. Kom ej mellan draken och hans vrede. Jag älskade henne mest och förlitade mig mest på hennes ömhet. Ut härifrån och ur min åsyn! Så gör jag hellre upp med graven och dess frid och skänker dem mitt hjärta, som jag måste frånkänna henne. Be Frankrike ta henne. Eller Burgund. Vem kallar på dem? Cornwall och Albany, lägg till mina båda döttrars hemgifter denna tredjedel, och låt henne nöja sig med billighet och stolthet. Ni får allt jag har, allt överbefäl och äretitlar, kungliga befogenheter och allt som hör majestätets privilegier till. Vi ämnar endast behålla hundra man att varannan månad turvis gästa er med i förlitan på er tillbörliga vördnad och respekt. Vi behåller endast namnet medan kronan nu är er, som härmed vare delad.

Kent Med all respekt, min konung, som jag alltid ärat som en sådan, som min fader alltid gjorde...

Lear Avgörandet har fallit och kan icke tas tillbaka.

Kent Låt det hellre falla platt till marken än att det så genomborrar dödligt sårande mitt hjärta! Må Kent bete sig illa och blamera sig om Lear blir galen! Gamle man, vad tar du dig till? Menar du att pliktens ärlighet skall våga ta sig ton när makten böjer sig för smicker? Hedern stiger ner till enkelhet när majestätet hemfaller åt dårskap. Ta tillbaka domen och betänk dess fasansfulla överilning! Låt mig svara med mitt liv för min bedömning, din yngsta dotter är ej kärlekslös och älskar dig ej mindre, hennes enkla sanningsenlighet är ej ihålig tomhet!

Lear Vid ditt liv, Kent, säg ej mer.

Kent Mitt liv var aldrig mera värt än såsom pant mot dina fiender. Jag räddes aldrig att förlora det blott för din säkerhet.

Lear Ut ur min åsyn! Det är nog!

Kent Öppna dina ögon, och låt mig förbli din klarsyn!

Lear Du går för långt! (*lägger handen på svärdet*)

Albany Min herre,...

Cornwall Behärska er.

Kent Ja, hugg ner din läkare, och låt din sjukdom få betala räkningen! Återta ditt domslut, eller jag kan lova att det leder blott till ondska!

Lear Hör mig, eländige upprorsman! En konungs ord och domslut kan ej tas tillbaka, och din uppstudsighet måste ta konsekvenserna. Du får fem dagar på dig att förbereda din exil. På den sjätte måste du lämna vårt rike. Om du efter tio dagar återfinns i riket är du dödens. Bort nu ur min åsyn! Konungsord kan aldrig tas tillbaka.

Kent Farväl då, konung. Då du vill ha det så, så är nu all frihet borta härifrån, medan fredlöshet, exil och laglösheten härskar. (*till Cordelia*) Må försynen skydda dig, min sköna mö, ty du har endast tänkt och sagt vad som har varit rätt. (*till Goneril och Regan*) Och må ni stå för vad ni sagt på det att kärleksord må ge gott resultat. Så bjuder Kent er alla här och nu farväl i ett försök att finna bättre vägar i ett annat land. (*går*)

Gloucester (*inträder med furstarna av Frankrike och Burgund*) Frankrike och Burgund till er tjänst, min konung.

Lear Min hertig Burgund, jag då vänder mig till först till er. Vad är den minsta hemgift som ni väntar er i jakten på er kärleks lycka?

Burgund Jag väntar mig ej mer än vad ni redan lovat.

Lear Jag beklagar, käre Burgund, hon var den dyraste för oss, men hennes pris har fallit. Hon är nu inte mer än vad hon går för där hon står, det lilla stycket, och kan ej hembära mer i hemgift än vår onåd. Ta henne för ingenting eller låt bli. Hon är din.

Burgund Jag står svarslös.

Lear Vad betyder det? Tar du henne för vad hon är och har, vår ovänskap bland andra svagheter, adopterad av vår avsky, belagd med vår förbannelse som enda hemgift och förvisad med vår ed, eller förskjuter du henne lika effektivt som vi?

Burgund Min herre, ni får ursäkta mig, men sådana premisser ger mig inget val.

Lear Du låter henne alltså vara som den värdelöshet som hon är. Då går mitt nästa bud till dig, min franske konungsfrände. Jag ger dig samma råd och anbud: sök på annat håll, om du vill ha något bättre än vad själva naturen skäms för att erkänna något släktskap med.

Frankrike Jag finner det förunderligt, att hon som ändå var er ögonsten, så innerligt och ensidigt prisad och avhållen av er själv, nu är fallen, som om hon begått det grövsta brott för att så grymt förtjäna en så gruvlig förkastelsedom. Det

stämmer inte. Jag kan inte tro något så ont om henne som ni tycks acceptera som en självklarhet att helt besjälas henne.

Cordelia Jag ber er blott om en sak, herre konung, att åtminstone ge mig det erkännandet, att det ej är något brott eller någon vanära som berövat mig er nåd men allenast det, att jag varit talträngd när jag anbefallts att enbart hålla mig till ett behagligt tal i enlighet med inställsamhets fjäsk och hyckleri i allmän kör än ett personligt allvars ärliga uppriktighet. Ej vad jag gjort och sagt men vad jag icke gjort och kunnat säga är det endast som berövat mig min faders nåd.

Lear Det hade varit bättre om du aldrig fötts än att du så misshagat mig med kärlekslös reservation.

Frankrike Så det är endast talets tröghet och försagdhet som orsakat detta misshag? Burgund, menar du allvar? Kärlek är ej kärlek om dess motivation förenas med andra avsikter än kärlek. Hon är sin egen hemgift. Menar du att du avstår henne?

Burgund O konung Lear, unna henne blott ett uns av den hemgift du lovade henne, och hon blir min hertiginna av Burgund.

Lear Hon gav ingenting och får ingenting. Mitt bud står fast.

Burgund Jag beklagar då, Cordelia, att förlusten av din far då måste innebära att du ej får någon make.

Cordelia Frid vare med dig, Burgund, och din kärlek och dess lycka, som då ej är kärlek utan framgång.

Frankrike Käraste Cordelia, du som nu är fattigast, är rikast, som förskjuten och föraktad, ja, förtrampad, är du dock juvelen av all dygd, som jag beslagtar och tar hand om. Må vad världen så förkastar och i sin okunnighet så skamlöst kastar bort då vara legitimt att plocka upp och vårda, du konungsdotter utan hemgift, såsom drottning av det mildare och mera kärleksfulla Frankrike. Ej alla världens hertigar av Burgund eller bättre länder kan mer köpa eller göra anspråk på den fallna dottern av en egenkär och självisk, inbilsk kung av England, som ej fattar självklarhetens stjärnglans underbarhet genom natten, när den flammnar upp i ädelmod och självuppoffring. Bjud ditt hov farväl, Cordelia, ty det var ej värdigt dig. Du har förlorat ett förtappat hemland men har blivit drottning av ett annat bättre land i stället.

Lear Hon är din, kusin av Frankrike, slit henne med hälsan, ty hon har ej mera något här med oss att göra. Vi är färdiga med henne och berömmar oss av att ej någonsin mer behöva se henne. Hon har bara förolämpat oss och sina systrar och gjort sig omöjlig för all framtid. Kom, min käre frände, hertig Burgund. (*Alla ut utom Frankrike, Cordelia, Goneril och Regan*)

Frankrike Säg farväl till dina ampra systrar.

Cordelia Jag lämnar er ej utan tårars salt i mina ögon, ty jag fruktar utvecklingen av detta och er framstående fåfänga, som nu skaffat er så mycket makt. Jag känner er men känns ej vid er. Jag kan blott hoppas att ni menade någonting med era ord av kärlek och att ni skall leva upp till dem, men jag befarar, att han tyr sig nu till er med föga tröst och resultat. Och ändå föredrog jag honom framför någon drottningtron.

Regan Du behöver ej förmana oss. Vi känner våra plikter.

Goneril Ägna dig nu åt den kung du vann på köpet och din tron i vad som kanske är ett bättre land. Här har du allt ditt gods av tillförlitlighet förbrukat och har inget mer att hämta här.

Cordelia Tiden får utvisa vad den här oönskade separationen komma skall att leda till, men ingenting kan döljas utan att i längden det blir uppenbart. Ni kanske avundas mig, men jag avundas icke er. Gör ert bästa, systrar, så länge det är möjligt.

Frankrike Kom, min käraste och vackraste Cordelia. (*går ut med henne*)

Goneril Så vi har makten nu, min syster, men tillika omvårdnaden om vår åldrande fader.

Regan Han blir väl med dig den första månaden.

Goneril Och nästa månad hos er. Vi märker redan hur hans åldrande mer tydligt sätter sina spår. Han älskade vår syster alltid mest, och att han nu förskjutit henne är ej något annat än senilitet.

Regan Han blir en börda och allt mera så med tiden troligtvis.

Goneril Otålighetens ängslighet och ålderdomens kinkighet kan innebära grava störningar med tiden.

Regan Fördrivandet av Kent är ett prekärt preludium. Han blir nog alltmera otillräknelig.

Goneril Och vilken tur då att han gav oss makten innan han blev alltför gaggig.

Regan Jag är rädd att Frankrike och dess nyblivna drottning ej skall släppa honom helt ur sikte.

Goneril Vi får vara beredda att agera.

Regan Och slå till, om det behövs.

Scen 2. Jarl Gloucesters borg.

Edmund (med ett brev) Varför skulle jag vara mindre värd än min broder, bara för att jag föddes tolv eller fjorton månader från min faders äktenskap? Är jag en mindre människa än han? Är då bastardskap något ärftligt som man väljer? Nej, det är formalism det handlar om. Jag är icke mindre en människa än min äldre broder, fastän jag är oäkta, fast vi har samma far, vilket han erkänner. Alltså har jag rätt att kräva min rätt av dig, Edgar, fastän du är legitim och jag ej är det. Det är blott naturens rätt jag kräver, och naturen känner inga hänsyn.

Gloucester (in, upprörd) Kent lyst i bann och förklarad fredlös! Och Frankrike har rest iväg i vrede med en vanärad Cordelia i förklarad arvlöshet! Och kungen har lämnat in om avsked och fränkänat all sin makt och ansvar! Och alla dessa blixtnedslag på ett enda ögonblick! Edmund! Du här! Nå, vad nytt?

Edmund Inget nytt, min herre. (*gömmer sitt brev*)

Gloucester Och varför gömmer du med sådan allvarsblick ett brev för mig?

Edmund Det är inga nyheter, min herre.

Gloucester Vad var det för ett brev du läste?

Edmund Ingenting.

Gloucester Ingenting? Och varför då med sådan hast gömma undan det? Ett intet kräver ingen hast att gömma sig. Låt mig se det. Om det verkligen är intet värt behöver jag ej mina glasögon.

Edmund Jag ber er, ursäkta mig. Det är ett brev från min broder som jag ännu inte hunnit läsa rätt igenom, och det som jag har läst är inte värt uppmärksamhet av er.

Gloucester Ge mig brevet då, så får jag se hur värdelöst det är.

Edmund Det kommer att förtörna er, vare sig jag gömmer det eller låter er få läsa det. Dess innehåll bär skulden.

Gloucester Du gör det bara intressantare.

Edmund Jag hoppas för min broders skull att han blott skrev det för att testa mig och hederspröva mig.

Gloucester (läser) "Denna undfallenhet med dess falska kryperi för åldern och dess rätt hur inkapabel och på dess nedgång den än är gör mig något bitter och besviken på vår tid och värld. Jag upplever ålderstiget tyranni som något av en masochistisk trældom av passivitet och obligatorisk tröghet. Kom till mig, så att vi får tala mer om detta. Om far skulle sova tills jag väckte honom skulle jag ge dig hälften av hans arv för alltid, och du skulle alltid leva älskad av din broder, Edgar."

Detta är konspiration! "Om han sov tills jag väckte honom"... min son Edgar! Är det verkligen han som skrivit detta? Talar så hans hjärta och uppfostran? När fick du detta? Vem gav dig det?

Edmund Ingen, min far. Någon lämnade det anonymt på mitt fönsterbräde, som om han kastat in det.

Gloucester Känner du handstilen som din broders?

Edmund Jag kunde svära på att den var hans men trodde hellre att den inte var det.

Gloucester Det är hans.

Edmund Den må vara hans, men jag hoppas att hans hjärta ej finns skrivet in däri.

Gloucester Har han tidigare uttryckt sig så om sådana saker?

Edmund Aldrig, men jag har ofta hört honom framhålla, att en fars plikter bör bara som en förmyndare för sin son och som sådan hålla sig i bakgrunden och låta sonen sköta grovarbetet och ruljangserna.

Gloucester Det är ju just vad han uttrycker i brevet! O, vilken skurk! Vilken fallen, onaturlig och oäkta son! Gå och ta reda på honom! Jag skall gå till rätta med honom! Var är han?

Edmund Jag vet ej riktigt. Om du kan häva din indignation mot honom tills du får säkrare uppgifter om hans avsikter finner du en säkrare kurs, medan om du tar i med hårdhandskarna och missförstår hans mening, kan det bli ett svart hål i din ära och skaka sönder hans lojalitet mot dig. Jag kan lägga mitt liv i pant för honom, att han bara skrivit detta för att pröva min tillgivenhet för er.

Gloucester Tror du det?

Edmund Om ni tycker det är lämpligt kan jag få en intervju med honom med er så placerad att ni hör allt vad vi säger utan att ni märks, för att säkerställa var han står, och redan denna afton.

Gloucester Han kan ej vara ett sånt monster.

Edmund Och är det icke heller, menar min förvissning.

Gloucester En lömsk förrädare mot egen fader, som så ömt och alltid älskat honom! Det kan inte vara sant. Här är något som inte stämmer. Edmund, undersök saken, och få fram honom till mig, jag ber dig. Du får fria händer. Själv kan jag ej göra något, ty jag vacklar inför en avgrund, och tar jag ett enda steg kan jag endast falla.

Edmund Jag skall ta hand om saken, far, och meddela dig allt vad som händer. Han litar dock på mig, och jag kan styra saken rätt, så länge jag har hans förtroende.

Gloucester Gott, min son. Sköt ärendet korrekt och snyggt. Men många tecken är emot oss. Dessa sol- och månförmörkelser bebådar intet gott, och även om naturen är allvis och allsmäktig på sitt eget sätt så är den maktlös mot det mänskliga självsvåldets elaka detaljspel. Kärlek kallnar, vänskap bryts, och bröder blir varandras fiender. I städer uppstår upplopp och revolt, på landet blir det lätt inbördeskrig och oförsonlighet, i härskarborgar och palats uppstår förräderier genom gåtfull oförklarlig odling, och det heligaste band emellan son och fader avbryts och klipps av brutalt. Alla onda farhågor och spådomar slår in, här är en son

förrädare mot egen fader, kungen faller genom en naturens egendomliga förvridning i en negativ utveckling mot morbiditet, allt gott tycks vara överspelat och förbi, och framför oss är bara vidriga intriger och komplotter, ytlighet och oförklarligt grymt förräderi, förfall till oordning, förödelse och ruinerande förintelse, som överväldigar oss med en växande eskort till graven. Utstudera skurken, Edmund, gör det med försiktighet och diskretion, och du skall ingenting förlora i din sak. Och Kents fördrivning i exil! Hans brott var bara ärlighet. Det är för underligt och obegripligt, minst sagt. (*går*)

Edmund Så bedrar sig villigt världen, där den siste idioten ännu ej är född, att när vi råkar illa ut, och ofta självförvållat, skyller vi det på astrologins tabellers konstruerade befängdhet, som om det var solen, månen eller någon fjärran stjärna som orsakade vår motgångs olycka, som om vi vore skurkar genom predestination, fördömda slavar under ödets tvång och himlens våld, förrädare och mördare och tjuvar genom oskäligen rörelser av okända planeter, lögnare och våldtäktsmän, bedragare och drinkare av nödtvång genom himlakroppars rörelse i tystnad, och att vi var onda genom att det så bestämts av någon högre makt, – men här är Edgar, som en katastrof i komedin. Min ledreplik skall vara melankolisk, med en suck som av en olycklig intern i något dårhus. – Ack, dessa ödesdigra himmelska förmörkelser framtvingar dessa tragedier!

Edgar Vad du ser moloken och seriös ut, som om du var tyngd av digraste bekymmer! Vad har hänt?

Edmund Jag begrundar bara onda spådomar som grundats på de senaste eklipserna.

Edgar Sysslar du med sådant?

Edmund Jag lovar dig, att dessa omen ej försvinner med en axelryckning, då de förutsäger uppror, upplösning, inbördeskrig och död, då barn skall resa sig mot sina fäder och allt skall förgås i anarki, då konungen skall störtas, vänner drivas i exil och äktenskap upplösas genom brott och tragedi.

Edgar Hur länge har du varit astronomisk sekterist?

Edmund När såg du din fader senast?

Edgar Sistlidna natt.

Edmund Och talades ni vid?

Edgar Förvisso, i två timmar.

Edmund Skildes ni i sämja? Fann du inget spår av onåd i hans attityd till dig?

Edgar Inget alls.

Edmund Betänk hur du kan ha förargat honom, och försök att hålla dig ifrån honom tills jag har lyckats dämpa hettan i hans missbelåtenhet, som just nu rasar i hans hjärta så okontrollerat, att din uppenbarelse blott skulle kunna göra saken värre.

Edgar Då har någon gjort mig orätt.

Edmund Det är just vad jag fruktar. Jag ber dig ha tålmod tills vreden har passerat eller saktat av. Följ med mig hem till mig, där jag skall skydda dig och hålla dig väl underättad om utvecklingen av saken, tills du själv får träda fram inför vår far. Här har du nyckeln. Går du utomhus, så var beväpnad.

Edgar Beväpnad?

Edmund Jag tänker på ditt bästa. Gå beväpnad. Jag är ingen ärlig man om jag förnekar att man hyser onda avsikter mot dig. Jag har sagt dig något av vad jag har hört men långt ifrån den hela skräckbilden av saken.

Edgar Så jag får höra från dig snart?

Edmund Jag är din hjälpare i denna sak. Skynda dig nu bara hem till mig. (*Edgar går.*)

En godtrogen fader och en ädel broder, som är lika oförmögen till att göra något ont som att misstänka något sådant, vilket utgör den perfekta grogrunden för mina planer! Jag ser möjligheternas fantastiska prospekt. Om jag ej kan ta vad som tillkommer mig med rätt igenom födelsens börds formaliteter, kan jag skaffa det med list, och ingenting skall vara mig förbjudet eller främmande i tankens frihet till intrigen och genialiska konspirationer.

Scen 3. Hertigen av Albanys borg.

Goneril Slog min far min tjänare för att han retade hans narr?

Oswald Ja, min fru.

Goneril Dag och natt förorättar han mig. Varenda timme inträffar någon ny incident av obehag som gör oss alla förargade. Det här går inte längre. Hans knektar bär sig illa åt, och han bara klagar på allt och anmärker på minsta detalj. När han återkommer från sin jakt skall jag vägra att se honom. Säg honom att jag är sjuk. Om du brister i dina plikter mot honom gör du dig bra. Jag svarar för följderna. (*Hornlåt*)

Oswald Han är på väg, min fru. Jag hör honom.

Goneril Använd vilken trött uraktlåtenhet du vill som mask, du och dina vänner. Jag vill att det kommer fram. Om det väcker hans misshag, låt honom gå till min syster, som tänker likadant som jag, som lika litet som jag själv kan tåla översittarfasoner. Stackars gamle olycka till urmodig senilitet, som fortfarande gör anspråk på den auktoritet som han gav bort! Det är sagt, att gamla dårar blir som bebisar igen och måste tröstas blött med smekningar och smicker när de känner sig försummade. Märk väl på vad jag sagt.

Oswald Som ni vill, min fru.

Goneril Och låt hans män bemötas kallare av er. Det spelar ingen roll vad de må tycka om det. Tillråd dina vänner detta. Jag skall provocera fram uppgörelser. Jag beger mig genast till min syster av och an att rådgöra med henne om vår politik mot denne alltmer påfrestande gubbe av patetisk hänsynslöshet och förfall. Ställ under tiden färdig middagen. (*går*)

Scen 4. Samma.

Kent (förklädd) Må jag vara oigenkännlig och mitt språk förvanskat till en lägre kast, på det att jag med min förlorade identitet och landsförvist ändå kan stanna hemma och förbli i tjänst hos den jag älskar, min av ålderdomens kris svårt hotade och kanske redan drabbade men likaväl min ende ädle konung.

(*Hornlåt. Lear inträder med knektar och uppvaktning.*)

Lear Här stannar vi ej kvar en enda timme! Gör er redo! Detta är för mycket för en gammal man, att trakasseras så och finna sig i dagliga förödmjukelser! (*en tjänare ut*) Och vem är du? Du förefaller mig bekant, men jag har aldrig sett dig förut.

Kent En vanlig man, Sir.

Lear Bara det? Vad kan du göra? Vad vill du hos oss?

Kent Jag förfäktar att ej vara mer än vad jag tycks och vill blott tjäna ärligt den som litar på mig, som jag då skall hålla av som hedern kräver, att konversera

med honom på bildat vis men säga litet, att frukta dom och vedergällning, att slåss men bara när jag måste, och att vägra äta fisk.

Lear Vad är du för en spoling?

Kent En ärlig själ som kungen och lika fattig.

Lear Om du är lika fattig såsom undersåte som han är det såsom konung är du fattig nog. Vad vill du?

Kent Tjäna.

Lear Tjäna vem?

Kent Er.

Lear Känner du då mig, din gök?

Kent Nej, Sir, men ni har det över er som jag vill kalla herreman.

Lear Det är?

Kent Auktoritet.

Lear Vad kan du göra då?

Kent Jag kan ge och hålla goda råd, förstöra en god historia med att berätta den, springa, rida och framföra nyheter och budskap även om de är förskräckliga. Det anstår goda män att duga till, och därtill duger jag, och flitig är jag dessutom.

Lear Hur gammal är du?

Kent Varken så ung att jag skulle bli kär i en kvinna för hennes sångrösts skull eller så gammal att jag skulle bli dårad av henne för ingenting. Jag är ålderstigen upp till fyrtioåtta.

Lear Det är nog. Slå följe med oss. Jag tycker inte sämre om dig efter middagen, och jag vill inte bli av med dig. Det är dags för middag. Hallå där, fram med middagen! Var är min narr? Du där, se till att min narr kommer fram. (*en tjänare ut. Oswald inträder.*)

Nå, min herre, var är min dotter?

Oswald Om det så behagar er. (*går*)

Lear Vad menar han? Kalla den knölen tillbaka! (*en knekt ut*) Var håller min narr hus? Jag tror bestämt att världen sover. (*Knekten tillbaka.*) Nå, vart tog han vägen?

knekten Han säger, Sir, att er dotter ej mår bra.

Lear Varför kom han inte tillbaka när jag kallade på honom?

knekten Han svarade med oförskämdhet, att han inte ville.

Lear Vad menas? Inte ville!

knekten Min herre, jag vet ej vad som står på, men det tycks mig att ers majestät ej behandlas med den aktning som han är van vid. Denna starka nedgång i såväl er dotters som i hennes makes vänlighet mot er kan även märkas genom hela tjänarstaben.

Lear Vad menar du?

knekten Ursäkta mig, min herre, om jag misstar mig, men jag kan inte vara tyst när det är uppenbart hur illa man behandlar er.

Lear Du bara uttrycker vad jag har observerat själv. Man verkar ha med vilje negligerat mig på sistone, som jag först trodde att var min svartsjuka läggnings förutfattade och subjektiva mening snarare än verklig ovänlig nedlåtenhet, men det finns skäl nu att utreda saken. Men var är min narr? Jag har ej sett honom de senaste två dagarna.

knekten Sedan vår unga fru begav sig bort till Frankrike har han förlorat mycket av sin gamla galna entusiasm.

Lear Det har jag märkt för väl. (*till en tjänare*) Gå till min dotter och berätta att jag önskar tala med henne. (*tjänare ut. Oswald tillbaka.*)

Där är du. Vem är jag, Sir? Vem tror du att du är?

Oswald Ni är fadern till min fru, vars tjänare jag är.

Lear "Fadern till din fru" din odåga och viktigpetter!

Oswald Nej, det är jag inte.

Lear Är du oförskämd nu också, din grobian! (*slår honom*)

Oswald Inte alls, Sir, och jag tolererar inte att ni slår mig.

Lear Men du vågar vara uppkäftig, din slyngel! (*slår honom*)

Kent Skall du svara kungen så beskäftigt fräckt?

Lear Jag tackar dig, min vän. Du är min man.

Kent (*till Oswald*) Iväg med dig, din tattare! Dig kan man inte ha att göra med, för du är dryg! Försvinn! (*kör ut honom*)

Lear Tack, min gode vän. Där har du för din tjänst. (*ger honom pengar*) Jag behöver dig.

narren (*inträder*) Låt mig hyra honom också. Här har han min hederstitel. (*räcker honom sin narmössa*)

Lear Nå, där är du äntligen, min ståtliga filur! Hur står det till?

Narren (*till Kent*) Ni gör bäst i att överta min mössa.

Kent Varför, narr?

narren Därför att du satsar på fel häst och det medvetet. Eftersom du inte sätter på dig din kappa efter vinden måste du skaffa dig en förkylning. Här, ta min narmössa. Den här gubben har förskjutit två av sina döttrar och gjort den tredje en björntjänst mot sin egen vilja. Om du ska följa honom måste du bli narr. Hör du det, farbror? Jag önskar jag hade två narmössor och två döttrar.

Lear Varför det, min gosse?

narren Om jag gav dem allt mitt levebröd skulle jag dock behålla narmössan. Här är min; begär den andra av dina döttrar.

Lear Var lagom oförskämd. Tänk på piskan.

narren Sanningen är en hund som måste tuktas. Han måste piskas när hyndan står vid spisen och stinker.

Lear Där fick jag för det.

narren Jag ska lära er ett tänkespråk.
Ha mer än vad du visar,
Tala mindre än vad du vet,
Låna mindre än du äger,
Rid mer än du går,
Lär dig mer än vad du finner,
och du skall ha mer
än tjugo på ett tjog.

Kent Det här är nonsens, narr.

narren Då är det som den obetalda advokatens svada. Det gav du mig ingenting för. Kan du inte använda dig av ingenting, farbror?

Lear Naturligtvis inte. Av ingenting kan man göra ingenting.

narren (*till Kent*) Säg till honom, att så mycket betalt får han för sina länder. Han tror inte på en narr.

Lear En bitter narr!

narren Vet du vad skillnaden är mellan en bitter narr och en god narr?

Lear Nej, narr. Berätta.

narren Den herren som rådde dig
att ge bort alla dina länder,
sätt honom här bredvid mig
medan du får stå för honom;

den goda och den bittra narren
skall småningom passera,
den ena med sin bjällermössa här,
den andra stående till rätta där.

Lear Tar du mig för en narr?

narren Du har ju gett bort alla dina andra titlar, medan du var född som narr.

Kent Det ligger något i det, min herre.

narren Men de ger mig inte rätt däri. Om mitt monopol blev känt skulle de alla vilja ha del däri, och även damerna, som inte skulle låta sig vara utan narr, alla skulle snatta. Ge mig ett ägg, farbror, och jag ska ge dig två kronor.

Lear Vad är det för kronor?

narren Efter att jag kapat ägget på mitten och ätit upp dess innehåll, finns det två kronor kvar. När du klöv din krona på mitten och gav bort båda delarna bar du din åsna på ryggen över diket. Du hade inte mycket vett kvar i din skalliga krona när du gav bort den som var av guld. Om jag talar för mig själv i detta, låt honom bli piskad som först inser det.

Narrar var ej någonsin så ofta sedda,
för kloka män har blivit dryga
och vet ej hur de skall sin klokhet bära
då de bara apar efter varandra.

Lear Sedan när blev du så full av dåliga verser?

narren Ända sedan du gjorde dina döttrar till dina mödrar, för när du gav dem piskan och drog ner dina egna byxor,

Då grät de plötsligt ut av glädje
medan jag av sorgen sjöng
att sådan kung blev sådan dåre
och han sällade sig till narrar.

Jag ber dig, farbror, skaffa mig en lärare som kan lära mig att narra. Jag vill gärna lära mig ha fel.

Lear Och om du narras skall du piskas.

narren Jag förundrar mig över vad för folk du och dina döttrar är. De skulle piska mig för att jag talade sanning, du skulle göra det för att jag narrades, och ibland piskas jag för att jag håller tyst. Jag var hellre vad som helst utom en narr, och ändå ville jag aldrig ta din plats, farbror, för du har förbrukat dig åt båda hållen och inte lämnat något kvar i mitten åt dig själv. Här kommer nu den ena pantaren. (*Goneril kommer*)

Lear Goneril! Vad är detta? Vad betyder denna stränga front? Det tycks mig att du tagit på dig för mycket av stränghet på sistone.

narren Du hade inga svårigheter med de andras attityder medan du var konung. Nu är du en nolla och beroende av dem. Jag själv har högre status nu än du, för jag är dock en narr åtminstone, men du är ingenting. (*till Goneril*) Ja, jag ska hålla käft, det är vad du tycks säga fast du intet säger.

Han som varken sparar brödkant eller smulor
skall när han blir trött på allt behöva några.

(*indikerar Lear*) Där har du en tom skida.

Goneril Inte bara denna oförskämda dåre till en lössläppt narr, men allt ditt manskap vållar ständigt bara oreda, bekymmer och förargelse med gräl och slagsmål. Sir, jag hade hoppats att ni skulle akta mina varningar, men jag befarar att ni inte bara struntar i dem men uppmuntrar era män till övertramp och självsvåld. Vi ser ingen annan ände på bekymret än vidtagandet av åtgärder.

narren För ni vet väl, farbror, att den lilla sparven gödde gökungen för länge, så att han till slut bet av den lilla sparvens huvud. Därmed släcktes ljuset, men vi hade mörkret kvar åtminstone.

Lear Är du min dotter?

Goneril Min gode herre, ni borde göra bättre bruk av all den visdom ni tillgodogjort er under ert så långa liv och lägga av med dessa missljudande härskarlater, som bragt er ur tiden och ur jämvikt med ert rätta jag.

narren Får ej en åsna veta när en kärra drar en häst?

Lear Känner ingen här mig längre? Är detta icke Lear? Är det ej Lear som står här och som talar? Ser han ej med sina ögon? Antingen är hans förstånd försvagat eller hans urskilningsförmåga nedsatt och förtrögad. Vem kan tala om för mig då vem jag är?

narren Hans skugga.

Lear Det må jag lära mig förstå, ty alla ty alla tidigare tecken genom kunskap, vett och värdighet som vittnade om att jag hade döttrar verkar vara helt försvunna.

narren De vill ha en ödmjukad och lydig fader.

Lear Känner jag ert namn, min kära fru?

Goneril Ni behagar skämta och raljera i enlighet med era andra latters spydighet. Förstå mig rätt, det borde ni väl kunna göra som är vördnadsvärd i ålder och därför borde vara vis. Här håller ni er med ett hundra knektar och kamrater så odisciplinerade och grova att mitt hov med deras infektioner förefaller närmast som ett stökigt vårdshus, där ert hämningslösa leverne ger det en karaktär av snarare taverna och bordell än riddarborg. Er själva tygellöshet kräver att man sätter stopp. Det vore lämpligt att ert anhangs flock halverades och att den hälft som då blev kvar var värdiga och hedersamma män, som kunde ge er ärevördighet en smula heder och kredit och inte utgöra en skam för er.

Lear Vid alla djävlaras mörker! Sadla mina hästar, och för samman mina män! Degenererade bastard till falsk oäkta dotter! Jag har dock en annan. Jag skall ej besvära er oginhet mera.

Goneril Du slår mitt folk, och ditt ostyriga brutala gäng gör bättre män till slavar, drängar och svinvaktare åt era drullars barbari. (*Albany inträder*)

Lear Ve den som ångrar sig för sent. (*till Albany*) Ack, herre, kommer ni nu äntligen? Det är för sent. Vi sadlar våra hästar. Stenhjärtade usling till förtappad dotter, din otacksamhet är värre för att du dock var mitt barn än om du var ett monster!

Albany Tålmod, min herre!

Lear Det är för sent! (*till Goneril*) Din usla drake, du har fel, du ljuger, ty mitt folk hör till de bästa männen här i världen, plikttrogna intill den yttersta och ädlaste lojalitet! Ack, du lilla grand av brist, hur skymde du bort perspektivet för mig med din överväldigande iögonfallenhet för stackars min Cordelia, som förvred mitt sinne från naturlighetens bo för att ersätta hjärtats kärlek med en oresonlig bitter galla! O din gamla dåre Lear, slå in den port som släppte galenskapen in! (*slår sig i huvudet*) Och samtidigt fördrev mitt omdöme! Iväg, mitt folk!

Albany Min herre, jag är utan skuld och vet ej vad som så förtörnat dig.

Lear Så må det vara. Lyssna då! Hör upp, gudinna och naturen! Om du tänkte göra denna varelse det minsta lycklig eller fruktsam, ändra då din plan och fyll den harpans hjärta med sterilitet och torka ut den skatans samtliga organ! Må hon aldrig föda något barn till världen, och om hon måste, låt det då bli något slemmigt äckligt vanskapt monster av ohygglighet som hon själv är, som kan tortera henne hela livet

genom gradvis tilltagande vedervärdighet och grymhet! Må det rista djupa rynkor in i hennes ungdom med urgröpta tårefårar ständigt djupare utgrävda genom hemska och konstanta flöden! Må hon känna hela livet hur långt skarpare är otacksamhetens gnagande förbannelse än någon ormtands gift som stinger om och om igen! Iväg! (*ut*)

Albany Hur i all sin dar gick detta till?

Goneril Bry dig inte om det. Han är bara gammal, och hans gaggighet har skenat iväg med hans förstånd. Han fattar knappast vad han säger.

Lear (återinträder rasande) Vad är detta? Du har tagit femtio män ifrån mig, bara på två veckor!

Albany Vad är det nu då?

Lear Bara det, att den där hyndan tar allting ifrån mig! Är det ingen hejd på dina förödmjukelser? Nå, jag har en annan dotter, och när hon får höra vilken nesa du har vållat genom djävulska intrigers hjärtlöshet och fula tricks för att förnedra mig med ryktesspridning och komplotter utom onda anslag skall hon slita hjärtat ur dig, flå ditt vargansikte med sina naglar och ge mig åter allt du tog ifrån mig! Jag skall återta all makt och all min forna ställning! (*går i vrede med Kent och uppvaktning*)

Goneril Nå, vad menar ni, min make?

Albany Jag kan icke vara annat än helt partisk när det gäller dig, min älskade.

Goneril Nå, här kommer Oswald. Och du, din narr, varför springer du ej efter husse? *narren (skyndar sig iväg)* Farbror, stanna! Vänta på mig! Din narr är allt du har! (*ut*)

Goneril Hundra man, jag tackar! Med en sådan laglös skara kan han hålla alla i sitt våld och lugnt hemsöka varje borg med våldgästning och plundring! Han är inte sen att anmärka på det minsta och vållar så blott gräl och split var han än stiger in. Låt honom hållas utanför. Må ingen mera släppa in honom, så får han gräla bäst han vill för sig själv på sig själv och på alla män som självmant övergiver honom. Så kan blott hans gaggighet och dårskap konsekvent accelerera och förvärras. Oswald!

Albany Du kanske gick för långt med honom.

Goneril Hellre det än komma med honom till korta. Vi har ingenting att frukta av hans vilda och hysteriska förbannelser. Jag känner honom rätt i hjärtat. Där finns bara tomhet och de tomma ord som kommer av en fåfäng makts förbrukade förhävelse. Jag har skrivit ner allt till min syster. Hon är varnad. Om hon tar emot hans hundra män och underhåller dem trots bättre vetande och varningar kan jag ej hjälpa henne längre. Nå, min Oswald, har du skrivit ner mitt brev till syster Regan?

Oswald Ja, min fru.

Goneril Ta med dig något sällskap och rid så iväg till henne med mitt brev. Informera henne om skandalen här, och bred på ordentligt med vad du själv sett. Skynda dig, och skynda dig tillbaka sedan även. (*Oswald ut*)

(*till Albany*) Din mjuka väg av from diplomati och klemig underdånighet fungerar inte här. Jag kan ej fördöma din metod, men du är klandrad snarare för klokhets saknad än berömd för skadlig mildhet.

Albany Jag kan inte rätt bedöma hur korrekt din skarpblick är, men genom att försöka göra allting bättre vållar vi ej sällan skada.

Goneril Jag försöker reparera skador, ej förvärra dem.

Albany Så långt är jag med dig.

Goneril Då så.

Scen 5. Gården utanför.

Lear Gå i förväg till earlen av Gloucester med dessa brev. Säg inte mera till min dotter än vad hon frågar efter när hon läst mitt brev. Om du inte skyndar dig hinner jag dit före dig.

Kent Jag skall inte sova förrän jag framfört ert brev. (*ut*)

narren Om en mans förstånd låg i hans hälar, skulle han då inte löpa risken att få skavsår?

Lear Förvisso.

narren Var då inte orolig, för ni löper ingen sådan fara.

Lear Du menar, att mitt förstånd inte sitter i hälarna?

narren Bättre än så. Ni har inget förstånd. Ni slipper bekymra er.

Lear Ha-ha-ha!

narren Få se vad din andra dotter skall gå för, ty om hon ändock är olik denna som en krabba är lik ett äpple kan jag påstå ett och annat.

Lear Vad kan du påstå?

narren Hon kommer att smaka likadant som en annan krabba. Vet du varför man har näsan i mitten av ansiktet?

Lear Nej.

narren För att hålla ögonen på olika sidor om näsan, så att man kan utspionera vad man inte kan lukta sig till.

Lear Jag gjorde henne orätt.

narren Vet du hur ett ostron gör sitt skal?

Lear Nej.

narren Inte jag heller, men jag kan berätta varför en snigel har ett hus.

Lear Nå?

narren Att stoppa sitt huvud i och inte ge bort det till sina döttrar, så att hans hem inte blir utan skydd.

Lear Jag glömmer mig. Var jag inte god som fader? Är mina hästar redo?

narren Dina åsnor håller på med dem. Anledningen till varför de sju stjärnorna inte är fler än sju är anledning nog.

Lear För att de inte är åtta?

narren Precis. Du skulle göra dig som narr.

Lear För att återta allt! Monstruösa otacksamhet!

narren Om du var min narr, farbror, skulle jag klå upp dig för att du blev gammal i förväg.

Lear Hur så?

narren Du skulle inte ha blivit gammal innan du blev vis.

Lear Ack, låt mig inte bli galen, kära himmel! Håll mig inom mig själv, låt mig slippa bli utom mig av galenskap! (*en knekt in*) Är hästarna klara?

knekten De är klara, Sir.

Lear Kom, min gosse. (*de går ut*)

Akt II scen 1. Gloucesters borg.

Edmund Var hälsad, Curan.

Curan Och ni, Sir. Jag har varit hos er far och berättat att hertigen av Cornwall och hans gemål Regan kommer att vara med honom här i kväll.

Edmund Hur kommer det sig?

Curan Jag vet inte. Har ni hört nyheterna som går? Jag menar de viskade, för de är tills vidare bara öronkyssar.

Edmund Nej, vad då?

Curan Har ni inte hört om det troliga kriget mellan hertigarna av Cornwall och Albany?

Edmund Inte ett ord.

Curan Då får ni säkert höra det. Farväl, Sir. (*går*)

Edmund Hertigen här i kväll? Så mycket bättre! Perfekt! Detta passar mina affärer. Min fader har gett order om min broders gripande, och jag har ett ärende av känslig art att utföra. Arbeta snabbt, min lycka! Broder, ett ord, jag ber, kom ner.

(*Edgar kommer in*)

Min fader bevakar oss, jag ber dig, broder, fly denna ort, ty det är känt var du har dolt dig. Du har nattens fördel på din sida nu, har du inte fört tal mot hertigen av Cornwall? Han kommer hit nu till natten i all hast och Regan med honom. Har du fört något ord i deras intresse mot hertigen av Albany? Rannsaka dig själv.

Edgar Inte ett ord åt något håll, därom är jag säker.

Edmund Jag hör min fader komma, ursäkta mig, men för syns skull måste jag dra vapen mot dig. Drag själv blankt och verka försvara dig, så där ja, det duger fint, ge dig! Låt min far få se dig! Ljus, in med ljus här! Fly, min bror! Fram med facklor! Så, farväl. (*Edgar flyr*) Litet blod gör susen och situationen mera trovärdig. (*sårar sig själv*) Jag har sett fyllon göra det bättre än så här. Far, far! Stopp! Ingen hjälp?

(*Gloucester in med tjänare med facklor*)

Gloucester Nå, Edmund, var är skurken?

Edmund Han var här hos mig i mörkret med draget svärd och mumlade onda besvärjelser åkallande månen som vägledande härskarinna.

Gloucester Men var är han?

Edmund Se, Sir, jag blöder.

Gloucester Var är skurken, Edmund?

Edmund Han flydde bort den vägen, när han inte på något sätt kunde...

Gloucester Efter honom! (*till tjänarna*) Skynda! (*några tjänare ut*) Kunde inte vad då?

Edmund Övertala mig att mörda er, men jag hävdade att fadermördares hämnare var skoningslösa, att det inte fanns starkare band än mellan far och son, och när jag vägrade samarbeta anföll han mig och sårade mig. När jag då höjde rösten och förde oväsen flydde han plötsligt.

Gloucester Låt honom fly långt. I detta land skall han gripas och expedieras. Min ädle herre hertigen kommer hit i kväll. Med hans myndighet skall jag kungöra, att den som tar fast honom skall röna vår tacksamhet, så att vi får den mordiske fegisen till bålet, medan den som döljer honom bara kan ha döden att vänta.

Edmund När jag försökte avråda honom från hans uppsåt och fann honom obönhörlig hotade jag avslöja honom. Då svarade han, "Din inbilske bastard, tror du att du skulle kunna ha någon trovärdighet om jag ställde mig emot dig? Jag skulle förneka allt och hänvisa allt prat om komplotter och intriger till dina konspiratoriska fantasier, ingen skulle tro dig, och de skulle se min död som ett motiv för dig till själviska ambitioner."

Gloucester Vilken utsägligt utstuderad skurk! Och skulle han då till och med förneka vad han skrivit själv? Jag fick aldrig tag på honom. (*trumpeter på avstånd*) Aha, hertigen är här. Jag vet ej varför han behagar komma. Jag skall stänga alla borgens portar, är han kvar skall han ej komma undan. Hertigen skall vara vittne till affären. Jag skall dessutom efterlysa honom med att skicka hans porträtt kring land

och rike runt. Alla skall få veta vad han är för en, och jag skall verka för att främja dig i stället.

(Cornwall, Regan och betjäning inträder)

Cornwall Min ädle vän, alltsedan jag kom hit har jag blott hört de underligaste nyheter.

Regan Om det är sant är ingen hämnd tillräcklig för att straffa gärningsmannen. Mår ni väl?

Gloucester Ack, min fru, mitt hjärta är ohjälpligt brustet, alldeles fullkomligt brustet!

Regan Sökte verkligen min faders gudson ta ert liv, er egen son, er Edgar?

Gloucester O min fru, den oerhörda skändligheten önskar inget annat än att vara dold och glömd!

Regan Var han icke med de liderliga knektar som min fader höll sig med?

Gloucester Det vet jag ej, min fru. Jag vet ej någonting förutom att det är alldeles fruktansvärt.

Edmund Ja, min fru, han hörde till det sällskapet.

Regan Inte konstigt då att han fick dåligt inflytande. Det är de förstas som manat honom att ta livet av den gamle mannen för att komma åt hans rikedomar och domäner för att ödelägga och förbruka dem. Jag har i denna afton fått ett brev ifrån min syster som berättar och förklarar allt med varningar, så att om de kom till mitt hov skall jag ej vara där.

Cornwall Och inte heller jag, min kära Regan. Edmund, jag har hört att du har visat din herr fader det mest rekorderliga initiativ och insats.

Edmund Jag gjorde blott min plikt.

Gloucester Han avslöjade intrigen och fick för besväret denna skada som ni ser i sitt försök att stoppa honom.

Cornwall Tar man upp en skälig jakt på honom?

Gloucester Givetvis.

Cornwall Får man honom fast skall man ej mer behöva frukta honom. Avgör själv hans dom, och vi skall genomföra den. Och du, vår Edmund, har i denna kris bevisat sådan heder och berömvärd initiativförmåga, att du nu är en av oss. Vi kommer att behöva sådan äkta trofasthet och pålitlig lojalitet.

Edmund Då skall jag tjäna er i alla stycken.

Gloucester Vi tackar er, min hertig, för er nåd mot honom.

Cornwall Ni vet inte varför vi har kommit på besök.

Regan Helt utanför säsongen och i mörkret, då omständigheter kräver, ädle Gloucester, av en man med sådan resning något råd i delikata angelägenheter. Vår fader och vår syster har tillskrivit oss om krisartade meningsskiljaktigheter, som vi fann det säkrast att ta ställning till på avstånd från vårt hem. De olika budbärarna här väntar på besked att föra vidare, och därför har vi sökt oss hit till er som bästa tänkbara rådgivare i saken.

Gloucester Ni är välkomna, och jag skall hjälpa er på bästa sätt. *(visar dem beredvilligt till rätta)* Mitt hem är ert, det är en lugn miljö helt idealisk för känsliga rådslagskonferenser, ingen hör oss utom vi, och ni är mer än trygga.

Regan Tack. En inspirerande miljö är just vad vi behöver. *(slår sig tacksamt ner)*

Scen 2. Framför Gloucesters borg.

Oswald God morgon, min vän. Hör du hit?

Kent Ja.

Oswald Var kan vi lämna våra hästar?
Kent I gyttjan.
Oswald Jag ber dig, om du håller av mig, berätta.
Kent Jag håller inte av dig.
Oswald Då struntar jag i dig.
Kent Det gör du rätt i.
Oswald Varför så ovänlig? Jag känner inte dig.
Kent Men jag känner dig.
Oswald Hur känner du mig?
Kent Jag vet att du är en skälm och en knöl.
Oswald Hur vet du det, när du aldrig känt mig?
Kent Hur kan du förneka att du känner mig? Det är bara två dagar sedan jag klädde upp dig inför kungen och jagade bort dig för dina fula tricks och nedlåtande förolämpningar. Jag kan ej tåla översittare, i synnerhet ej när de är lakejer. Försvara dig, kräk, för även om det är mörkt är det månsken, och jag skall göra en mångryta av dig, ditt svin! (*drar blankt*)
Oswald Jag har ingenting med dig att göra.
Kent Försvara dig då! Du kommer med brev mot kungen och dansar med marionettvalsen av lakejer som svansar för hans stygga döttrar. Om du inte drar klår jag upp dig ändå! (*nitar honom*)
Oswald Hjälp! Hjälp! Han mördar mig!
Kent Försvara dig, eller jag gör det! (*pucklar på honom*)
Oswald Mord! Mord!
(*in Edmund med draget svärd, Cornwall, Regan, Gloucester och tjänare*)
Edmund Vad är detta? Skilj dem åt!
Kent Kom an bara! Jag kan ta er alla!
Gloucester Dragna vapen i mitt hus! Vad är detta?
Cornwall Håll fred, för era livs skull, eller ni förlorar dem! Vad är det som står på?
Regan Det är vår budbärare från vår syster och från kungen.
Cornwall Vad bråkar ni om? Tala!
Oswald Jag har ingen anda kvar, ers nåd.
Kent Inte konstigt, så som du förbrukat all din heder, din fördömda fega slyngel, som naturen själv förnekar för din falskhets skull!
Cornwall Hur har han då förtörnat dig?
Kent Han är förrädiska intrigers falska tjänare till lögnen!
Cornwall Och hur låter då den andra parten?
Oswald Den här gamle stridslystne bärsärken, som jag sparade till livet blott för hans grånade ålders skull..
Kent Din slyngel, är då gråhet synonymt med hjälplöshet och imbecill senilitet att tycka synd om och förakta?
Cornwall Fred, jag ber er, mina herrar. Du din trotsige stridslystne gamle kämpe, känner du då ingen tillbörlig respekt för överhetens sändebud?
Kent Jo, men vreden har sitt privilegium.
Cornwall Och vad är du arg för?
Kent Att denne simple slav skall gå med svärd som ej har någon heder, smilande av fjäsk och självgod underdånighet till etablerad korruption och avskyvärd odräglighet, med kappan ständigt anpassad till vinden efter lömsk opportunistens beräknande förnumstighet! Jag kan ej tåla sådana olidligt vinnande falskspelare! Ler du åt mig, som om jag vore någon narr? Vill du att jag slår ihjäl dig, eftersom du tigger om det?

Cornwall Är ni galen, stackars gamle man?

Gloucester Hur började ert gräl? Förklara det åtminstone.

Kent Jag kan ej tåla slika lismande förklädda giftiga vampyrer.

Cornwall Varför kallar du honom vampyr? Vad har han gjort? Vad är din sak mot honom?

Kent Jag kan inte tåla honom.

Cornwall Din vresighet är sådan att den torde knappast tåla någon.

Kent Sir, jag är en ärlig man, och ärligt talat har jag skådat bättre ansikten än dem jag skådar nu.

Cornwall Detta är en man som ej kan hyckla eller säga något annat än sin mening och som hänsynslöst i ärlighetens namn går över alla gränser obekymrad om vad lik han lämnar efter sig på vägen.

Kent Jag vet, jag är ej någon smickrare och kan ej skyla över mitt burdusa men rättframma sätt mot lögner av behärskning.

Cornwall (till Oswald) Vad orsak gav du honom till ert gräl?

Oswald Ingen alls, så vitt jag vet. När jag blev slagen och förödmjukad av kungen för ej någon orsak alls så deltog denne man och lade krokben för mig, vilket väckte kungens gillande och uppmuntran, så att han upptogs bland den trilske kungens främsta män, och när han då fick se mig här igen begynte han omedelbart att trakassera mig igen för ingenting.

Cornwall Han är då blott en grälsjuk kverulant och stökig bråkmakare. Sätt honom i stocken! Det skall lära honom veta hut!

Kent Min herre, jag är alltför gammal för att mera kunna lära mig fasoner. Jag är i tjänst hos kungen på vars uppdrag jag sändes hit till er. Om ni behandlar hans förtroendemän så skymfligt skall han ej uppta det nådigt men kanhända ta det mer personligt.

Cornwall Det skulle du ha tänkt på innan du startade ert bråk. I stocken med honom! Där får han sitta till middag.

Regan Till middag! Hela natten till i morgon!

Kent Min fru, ni skulle ej behandla mig så illa om jag så var kungens hand.

Regan Nu är du inte det men blott en annan av hans busar.

Cornwall Han är just en sådan huligan som syster Goneril beskriver i sitt brev. Du slipper inte undan, gamle översittarsate! (*stocken bärs in*)

Gloucester Jag ber er att ej göra så. Han har begått ett fel, och kungen skall förmana honom för det. En bestraffning ger man åt de lägsta tjuvar och banditer. Kungen skulle uppta det mer illa än en grov personlig förolämpning, om hans betrodda tjänare utsattes för så kränkande behandling.

Cornwall Det skall bli mitt ansvar.

Regan Min syster kan uppta det mera illa att en tjänare till henne så blir smäddad, boxad och misshandlad bara för att lyda hennes bud. Sätt honom fast i benen. (*Kent sätts i stocken*) Kom, min lord, vi har ej mera här att göra. (*alla ut utom Kent och Gloucester*)

Gloucester Jag beklagar detta, frände, det är hertigens behag, som hela världen känner att aldrig acceptera motstånd och protester. Jag skall böna hos honom för dig.

Kent Jag ber dig att göra det. Jag har rest länge och är trött och kommer nog att bara somna bort ifrån det. Jag kan roa mig med att när jag emellanåt är vaken vissla eller sjunga mig till sömns igen.

Gloucester Hertigen är skulden. Det kan inte leda alls till något gott men blott förvärpa vad som redan är rätt kritiskt. (*går*)

Kent Under tiden kan jag gotta mig i solen så länge den varar och nu äntligen ta del av brevet som jag fått ifrån Cordelia, som har informerats om mitt fall och hur jag trotsat ödet med att stanna kvar i sadeln. Vi är fallna, stukade och sargade men lever ännu och kan kämpa vidare mot övermaktens ödes grymhets obönhörlighet, tills vi ej orkar kämpa mer. (*suckar och sätter sig till rätta med Cordelias brev*)

Scen 3. I skogen.

Edgar Jag hörde att jag var förklarad fredlös, efterlyst och dödens, men jag lyckades undvika varje jaktpatrull. Ingen hamn är fri och öppen, extra vakter har satts ut med skärpt bevakning överallt, och jag kan bara klara mig på ständig flykt. Min bästa tillflykt torde bli som den mest avskydda föraktliga och frånstötande varelse, som dårhushjon i stinkande utslitna paltor van vid krälände i diken, gyttjan och avskrädeshögar. Jag skall smörja mig med träck och smuts, och håret skall jag göra tovig, så att ej min fader ens mer skulle kunna känna mig igen, och jag skall leva vilt och liderligt i utsatthet att härdas ute i det fria sunda himlens bara skoningslöshets gissel under storm och hagel, som en annan utkastad förrymd och sinnesvriden stackars sate till oigenkännlighet för världen. I nakenhet skall jag utmana världen och mitt öde och blott leva för att finna reda på vad för intriger som berövat mig mitt liv. Edgar har förintats, Edgar finns ej mer, han har fördrivits från den mänskliga gemenskapen, och kvar finns bara stackars nakne Tom, en dåre som har glömt sig själv och vem han var, en icke önskvärd skugga av en fallen människa, en frysande och djurisk tiggardåre, som blott duger till att skrämma slag på människor av ordning och etablissemang, normala tråkmånsar, med att infernaliskt skrika ut sitt ve. (*går*)

Scen 4. Vid Gloucesters slott. Kent i stocken.

Lear, narren och en riddare

Lear Det är sällsamt att de så har gett sig av helt utan vidare och utan att ha återsänt min tjänare med svar.
riddaren Jag hörde något om att det var avsiktligt de gav sig av.
Lear Men varför?
Kent Hell, min härskare!
Lear Ha! Sitter du här och roar dig?
Kent Nej, min herre, denna skam är inte särskilt rolig.
narren Ha-ha! Han har fått ena hemska strumpeband! Hästar binds omkring huvudet, hundar och björnar vid nacken, apor vid midjan, och män tjudras vid benen; när mannen blir för aktiv i nedre delen av kroppen får han trästrumpor.
Lear Vem har så missförstått dig att han satt dig här?
Kent Både han och hon, din son och din dotter.
Lear Nej.
Kent Jo.
Lear Nej, det kan icke vara sant.
Kent Det är sant.
Lear Så kan de inte göra.
Kent De har gjort det.
Lear Det är omöjligt!

Kent Är det? Se själv!

Lear Det skulle de aldrig våga. Det kan de inte med, det är värre än mord att kränka värdigheten med ett sådant övertramp. Sade du ej, att du var i min kungliga tjänst? Kungens närmaste man?

Kent Om jag gjorde!

Lear Förklara för mig snabbt vad som fick dem att så utomordentligt kränka dig och mig, och hur de ansåg dig förtjänt av det.

Kent Min herre, knappt hade jag framburit till dem era brev, när hit anlände andfådd en kurir ifrån er andra dotter med ett annat brev, som de omgående tog del av och omedelbart beslöt att lämna denna borg för att bege sig hem till henne, varpå de befalld mig att följa med och senare upptaga deras svar, varunder de gav mig rätt stränga kalla blickar. När så denna andra budbärare uppträdde här, så kände jag igen honom som den skälm ni själv haft handgemäng med, och då han förgiftat mitt brev och min ankomst med sitt budskap och sin giftiga närvaro kunde jag ej annat än dra blankt mot honom. Han ville inte slåss, så som det anstått varje hedersman, men ropade på hjälp och väckte upp hela huset med sitt fega rop. Det fann er svärson och er dotter skäl nog till att sätta mig i stocken för att skämma ut mig, och jag varnade dem nog, att de ock därmed skulle skämma ut och vanära vår konung.

narren Vintern är ej över ännu, om de vilda gässen flyger söderut.

Fäder som bär trasor
väcker barnens fador,
men om de pengar ger
skall barnen kräva mer.

Men för allt vad dina döttrar ger, skall du få lika många sorger som du orkar räkna under något år.

Lear Ack, hur onskans elaka passioner börjar välla upp och översvämma mig kring hjärtat! Ned, passioner, Ner med er, ni hemska sorger, ni hör underjorden till! Var är då denna aviga och vilseledda dotter?

Kent Med jarlen där inne.

Lear Följ mig ej, men stanna här. (*går*)

Kent Jag kan ej annat.

riddaren Gjorde du ej något annat än vad du berättat?

Kent Ingenting. Hur kommer det sig att vår konung kommer med ett så halverat antal män?

narren Hade du satts i stocken för den frågan, så hade du förtjänat det.

Kent Hur så, narr?

narren Den herre som är ute efter lyckan
och blott söker efter egen vinst
skall packa sina saker när det börjar regna
och ej sky att lämna dig i stormen,
men jag stannar, narren bliver alltid kvar
och låter klokheten fly som den vill;
så blir den skälm som flyr en narr,
men narren blir ej någonsin en skälm.

Kent Var får du allt ifrån?

narren Aldrig i stocken, din narr.

(*Lear in på nytt med Gloucester*)

Lear De vägrar tala med mig? Är de sjuka? Är de trötta? Så de reste hela natten? Det är bara ursäkter och undanflykter. Skaffa mig ett bättre svar än dessa övertydliga indikationer på uppstudsighet, revolt och illvilja.

Gloucester Ni vet, min käre herre, hur omöjlig hertigen är när han har bestämt sig och beordrat något. Ingenting kan få honom att ändra sig.

Lear Hämn! Guds död! Förbannelse! Vad menar de? Vad menar du? Hur kan de avvisa mig? Är jag ej släkt med dem? Jag måste få tala vid dem!

Gloucester Det har jag meddelat dem.

Lear Meddelat dem? Förstår du vad jag säger?

Gloucester Jag förstår er, Sire.

Lear Kungen önskar tala med sin dotter! Kungen önskar tala med sin svärson hertigen av Cornwall för att träffa honom eller se honom åtminstone! Och de är informerade om detta men vill inte reagera? Detta är för mycket. Nej, det är omöjligt. Något måste vara fel med dem. Kanhända de är sjuka. Kanske hertigen är sjuk. Det kan ej finnas någon annan sorts förklaring. Vi är inte fullt oss själva när naturen, skadad, tvingar sinnet och medvetandet till slaveri och lydnad under kroppens ofullkomlighet. Jag skall uthärda och försöka tygla mitt förfärliga humör och brist på tålmod och tolerans – jag är långt mera hårdnackad och envist viljestark än hertigen och skall fördraga deras indisposition med den förklaringen, att de ej är vid sunda vätskor. Men varför sitter denne här? (*om Kent*) Den handlingen är tydligare än någon brist på handling och förråder enbart ond mentalitet och dåligt uppsåt. Skicka in min tjänare till dem. Jag kräver att få tala vid dem och skall annars slå på trumma utanför den dörr de sover bakom tills jag dör.

Gloucester Jag önskar bara att allt ordnar upp sig mellan er. (*går*)

Lear O mitt hjärta, håll dig kvar i kroppen, löp ej amok med mig ännu! Lugna ner dig, arma själ!

narren Det är rätt, min gubbe, ropa till det att det stannar nere, som den köksan gjorde till de ålar som hon lade ner i pastan levande, hon slog dem med en slev och ropade till dem: "Ner i smeten med er, era lösaktiga sillar!" Det var hennes bror som av pur godhet smorde höet för sin häst med smör.

(*Cornwall, Regan, Gloucester och tjänare kommer in.*)

Lear God morgon till er alla.

Cornwall Hell ers höghet. (*Kent befrias.*)

Regan Det gläder mig att se er.

Lear Det tror jag nog, och jag har goda skäl att tro att så är fallet. Om du inte vore glad så skulle jag ha slitit ut mig ur min moders sköte och begravt en trolös slinka. (*till Kent*) Är du befriad? Vackert så. Det tar vi sedan. – Kära Regan, din syster är förlorad. Ack, Regan, hon har satt en elakhetens skarpa gamtand här att gnaga på mitt hjärta. (*pekar på sitt hjärta*) Jag kan knappast tala ut om saken, för den gör så ont. Du kan inte tro med vilken depraverad känslolöshet hon – o Regan!

Regan Ta det lugnt, ha tålmod, jag ber er, Sir. Det verkar som om ni ej rätt har insett hennes kvaliteter snarare än att hon ej levt upp till sina plikter.

Lear Vad menar du?

Regan Jag kan inte tänka mig att Goneril på något sätt kan ha försummat sina plikter. Om hon har lagt band på era följeslagares excesser är det blott en rimlig åtgärd med gott resultat, som fritar henne från all skuld.

Lear Hon är förbannad!

Regan Ni är gammal, Sir. Naturen står hos er på gränsen till dess slut, och ni borde underkasta er en ledning eller vårdnad som kan bättre styra ert förstånd än

vad ni själv förmår. Jag ber er därför återvända till min syster, och säg henne som det är, att ni gjort henne orätt.

Lear Be henne om ursäkt och förlåtelse? Förstår du vad du ber om? Hur skulle det se ut? (*knäböjer och låtsas*) 'Kära dotter, jag bekänner att jag blivit gammal, åldringar är överflödiga och har ej rätt att existera såsom överblivna parasiter, så jag ber dig ha barmhärtigheten att försörja mig med kläder, mat och säng!'

Regan Detta anstår icke er, min gode man. Ni gör er till. Ha godheten att återvända till min syster. Ni har ännu kvar en del av er bestämda månad under hennes tak.

Lear (reser sig) Aldrig, Regan. Hon har tagit hälften av mina kamrater ifrån mig och betraktat mig med mörka blickar, slagit mig som ormen med en elak kluven tunga med vars gift hon sårat mig i hjärtat. All upptornad vedergällning drabbe henne tiofalt från himmelen för hennes otacksamhet! Slå hennes avkomma, hämndeandar, med lamhet, krymplingskap och vanskapt impotens!

Cornwall Min herre, fy! Ni glömmer er och vet ej vad ni säger.

Lear Slå henne med blindhet, ödets blixtar, skjut igenom hennes grymma ögons hånfullhets förakt med vassa flammors genomborrande förintande förtärings plågsamhet, och infektera hennes skönhet med de unkna dimmors stinkande förruttelse, så att hon ruttar själv och faller med sin stolthet!

Regan O gudar! Så skulle han fördöma mig, när han kom på det humöret.

Lear Nej, Regan, aldrig skall du röna min förbannelse, din ömhet är en annan sak som aldrig skall ge efter för omänsklighet. Hon har en vass och hotfull blick, men dina ögon bränner ej men tröstar bara. Det ligger inte för dig att beröva mig min glädje, amputera mig på mina män, missbruka ord på gräl och hårdhet, ransonera bort mitt underhåll och stänga dörren för mig. Bättre känner du naturen och dess plikter, barndomens resulterande skyldigheter, artighetens lagar och vad som hör tacksamheten till. Du har ej glömt att jag har gett dig halva kungariket.

Regan Och vart vill du komma?

Lear Vem förnedrade min man med att placera honom skamligen i stocken? (*hornstöt utanför*)

Cornwall Vem kommer nu?

Regan Det är min systems härold. Det bekräftar hennes brev, att hon snart skulle vara här. (*Oswald in*) Är min syster kommen?

Lear Detta är en slav, vars dryghets fåfänga har säte i den flyktighetens nåd som han betjänar. Ut, betjäntormyngel, ur min åsyn!

Cornwall Vad menar ni?

Lear Han är det som försatte min trotjänare i stocken! Regan, jag har hopp om att du inte visste någonting om saken. Men vem kommer här? O himlar, (*Goneril gör entré*) om ni älskar gamla män och hyllar lydnaden som dygd, om ni är ålderstigna själva, gör då min sak till er egen, gör er kännbara och deltag på min sida! (*till Goneril*) Skäms ni ej att möta detta gråa skägg med blicken? O Regan, kan du ta henne i handen?

Goneril Varför inte? Hur har jag förbrutit mig? Allt är ej oanständighet som så benämns av oförsynthet och senilitet.

Lear O hjärta, står du rycken? Håller du ihop? Hur kom min man i stocken?

Cornwall Jag satte honom där som logisk följd av hans brist på behärskning.

Lear Gjorde du!

Regan Jag ber er, fader, eftersom ni verkar svag, så lugna ner er. Om ni intill slutet av er månad hos min syster stannar där och avstår halva antalet av era män, så

kan ni sedan komma hit till mig. Just nu är jag ej hemma och kan ej försörja er med vad ni kräver.

Lear Återvända till den ödlan efter att hon tagit från mig femtio av mina män? Nej, hellre avstår jag från varje tak och väljer himlens brist på skydd och ständiga attacker för att bli kamrat med vargens ylanden och ugglans hoanden och varje nattdjur i nödvändighetens bisterhet. Du ber mig återvända med den dryga skatan? Lika gärna kunde du be den eldfångda konungen av Frankrike, som äktade min yngsta dotter utan hemgift, att avsvärja sig sin hora, gå i pension och börja tigga vandrandes omkring till fots. Du ber mig återvända till det giriga draknästet? Övertala mig då hellre till att bli den där idiotens dräng och slav. (*indikerar Oswald*)

Goneril Som ni behagar, Sir.

Lear Jag ber dig, dotter, gör mig inte vansinnig. Var lugn för att jag inte skall besvära dig, mitt barn; farväl. Vi skall ej träffas eller se varandra mera. Ändå var du och förblir mitt kött och blod, min dotter, eller annars någon sjukdom i mitt kött, som jag blev tvungen till att kalla min. Du är ett utslag, en karbunkel, en förtärande svårartad pestböld i mitt nedsmittade blod. Men jag skall inte förebrå dig. Låt skammen komma när den vill; jag kallar inte på den, jag åkallar inte åskgudar och djävlar för att bistå mig i din förintelse, jag är ej sådan utan låter dig få tid att bättra dig. Jag kan dock visa tålmod, och jag kan stanna här tills vidare hos Regan med min skara hundra trogna man.

Regan Så enkelt är det inte. Du var inte väntad ännu, och jag har ej medel att välkomna dig. Hör noga på min syster, för de som kan resonera och upplever din passion kan endast dra den slutsatsen att du är gammal, och så – hon vet själv vad hon vet.

Lear Är detta vackert talat?

Regan Det är rimligt. Är femtio följesmän ej nog? Vad mer behöver du? Det är för många redan det, ty hur kan ens en sådan skara under två kommandon hålla fred och endräkt? Det blir svårt och näst intill omöjligt.

Goneril Varför kan ni inte åtnjuta respekt och göra er förstådd och lydd av hennes tjänare eller av mina?

Regan Ja, säg varför, herre. Om de skulle tredskas kan vi tukta och förmana dem. Om ni nu kommer hem till mig ser jag en fara och ber er medtaga endast tjugofem män. Jag kan ej ta ansvar för och underhålla fler.

Lear Jag gav er allt!

Regan Det var i grevens tid.

Lear Jag gjorde er till mina gode män, regenter och förmyndare med oinskränkt befogenhet med endast den reservationen att jag skulle själv behålla hundra män. Du kräver nu att jag skär ner till tjugofem, är det din mening, Regan?

Regan Jag håller fast vid det. Jag kan ej underhålla fler.

Lear Onda varelser kan dock framstå som bättre när än värre ondska uppenbarar sig. Att inte vara värst kan vara prisvärt dock i någon mån. (*till Goneril*) Jag följer dig. Du låter mig ha femtio kvar dock, vilket är det dubbla mot din systers hårda tjugofem. Din kärlek väger dubbelt emot hennes.

Goneril Varför skall du ha några alls att följa dig vid något hov där det finns mer än dubbelt fler att tjäna dig?

Regan Alldeles riktigt. Du behöver ej en enda.

Lear Det handlar inte om behovet. Våra lägsta tiggare är överflödiga i sin extrema ringhet. Ge inte mera åt naturen än vad den behöver – mänskans liv är lika billigt som vart djurs. Du är en dam; om bara att gå varmt klädd vore underbart, så skulle du ej alls behöva alla dessa ståtliga schabrak och klänningar som ej ens

värmer. Men beträffande behovet – ge mig tålmod, mitt trängande behov av tålmod! Ni ser här framför er, ni gudar, en stackars gammal man med lika ålderstigna sorger som framliden ålder, lika miserabelt arm åt båda hållen! Om det vore ni som vänder dessa döttrars hjärtan mot sin fader, gör mig ej den orättvisan att jag skulle lätt fördrå det, fyll mig snarare med helig vrede, och låt inte kvinnovapens vattendroppar fläcka mina kinder! Nej, ni onaturliga harpyor, jag skall ta en sådan hämnd på er att hela världen skall – vad jag skall åstadkomma – jag vet inte ännu, men det skall bli någon terror över världen. Ni tror att jag skall gråta, nej, jag skall ej gråta. Jag skall ha full anledning att gråta, men mitt hjärta skall då snarare gå upp i limningen i hundra tusen skärvor innan tårarnas orkaner bryter ut. O narr, jag håller alldeles bestämt på att bli galen! (*ut med Gloucester, Kent och narren*)

Cornwall Det blir storm. Låt oss dra oss tillbaka. (*åskutbrott*)

Regan Mitt hus har små omständigheter. Den gamle mannen och hans folk kan inte underhållas.

Goneril Det är hans eget fel. Han har slagit ut sig själv och torde känna senare på resultatet av sin dårskap.

Regan För hans skull skall jag gärna ta emot honom men ej en enda av hans män.

Goneril Så tänker även jag. Var är då vår jarl av Gloucester?

Cornwall Han följde gamle mannen ut. Här är han nu. (*Gloucester in*)

Gloucester Konungen är rasande.

Cornwall Vart går han?

Gloucester Han kallar på sin häst, men vart han vill vet ingen.

Cornwall Det är bäst att låta honom gå. Han vet bäst själv vart han vill fara.

Goneril Jag ber er att ej på något sätt be honom stanna kvar.

Gloucester Ack, natten är på väg, och vindarna accelererar hotfullt. Det finns knappast någon buske ens på miltals håll...

Regan Min herre, självsvåldiga män blir bäst uppfostrade och tuktade av skador som de själva åstadkommer. Stäng och lås er port och alla dörrar. Han ackompanjeras av en skara löst folk som i hämningslös desperation kan företa sig vad som helst. Vad de kan leda honom till med sina sjuka influenser må all klokhet sky och utestänga från en redlig värld.

Cornwall Stäng era portar, ädle Gloucester. Natten kommer att bli vild. Min Regans råd är klart det enda rätta. Låt oss hålla stormen utanför och oss i skydd för den.

Akt III scen 1. Heden. Kent och riddaren, från olika håll.

Kent Vem är här, förutom dåligt väder?

riddaren En likasinnad som det hemska vädret, ytterst störd.

Kent Jag känner er. Var är vår konung?

riddaren Kämpande mot stormvinden, bjuder vinden blåsa jorden ner i havet, eller havet översvämma jorden, önskande en domedag, ett slut på allt med kataklymer, under uppslitande skrin och slitande sitt vita hår, som vinden rycker tag i och tilltufsar i ett kaos, medan han försöker överträffa regnstormens konflikt med vinden i än värre vrede i sin lilla enmansvärld, som han ger sken av att ursinnigt kommendera, dirigera och kapsejsa universum i.

Kent Har han ingen hos sig?

riddaren Ingen utom narren, som anstränger sig att skoja bort hans hjärtestorm av sorger.

Kent Sir, jag känner er och vågar anförtro mig åt er. Det är konflikt på gång, fastän den än så länge döljs av falsk diplomatis förljugenhet, emellan Albanys och Cornwalls hertigar, som håller sig med tjänare som är betalda som spioner åt Frankrike, som uppmärksamt bevakar hur den gamle kungen blir behandlad. Man kan anta att hit kommer snart en invasion från Frankrike att återställa ordningen. Därmed kommer jag till er. Om ni tar vara på min upplysning och vågar tro på mig och reser ner till Dover skall ni finna där tacksamma öron för vad nyheter ni kan berätta härifrån, i synnerhet hur onaturligt kungen har hanterats och strängt taget drivits i exil från vettet och från verkligheten, vilket han minsann har orsak att högt klaga över. Jag är själv en adelsman av bästa börd och bildning och vill därför anförtro er denna möjlighet till allmän nytta och avancemang.

riddaren Det får vi prata mera om.

Kent Nej, det är ej av nöden. För bekräftelse av var jag står, tag denna börs och vad den innehåller. Om ni ser Cordelia, vilket jag har skäl att anta ni får göra, visa henne denna ring, och hon skall veta att berätta vem jag är, som ni ej ännu vet. Fy fan för denna storm! Jag går att söka kungen.

riddaren Ge mig då åtminstone er hand som tecken på att vi förstår varandra. Har ni något mer att säga?

Kent Bara det, att den av oss som först får tag på kungen må ge skall därom, så att den andra även lätt kan finna rätt på honom. Låt oss söka honom i motsatta riktningar. (*de skiljs*)

Scen 2. En annan del av heden.

Lear Blås, vindar, och spräng era krafter! Rasa! Blås! Ni katarakter och orkaner, spruta, forsa tills ni dränkt oss med våra torn och tinnar, låt all världen drunkna i ert raseri av öppna himmelsportar för all världens syndafloder! Ni svavelsprutande och ögonblicksförintande eldslungare och slagkraftsmästare som klyver ekar som ett vedträ, kom an och sikta på min skalle så att den förbränns! Slå runda världen platt till marken som en plätt, du magnifika åska! Splittra all naturens former och krossa människan i hennes omänskliga embryos prototyp, som blott gjort henne fullkomlig som monster av otacksamhet!

narren O farbror, vigvatten inomhus i all sin torrhet är långt bättre än det här besiningslösa skvalandet av regnets hänsynslösa floder! Låt oss retirera inomhus och be om dina döttrars nådiga välsignelse, ty denna natt är höjden av all onåd emot både kloka män och tokar.

Lear Mullra ut ordentligt! Spruta, eld, och forsa, regn! Varken vindstorm, åska eller regn är ens tillnärmelsevis så förfärliga som mina döttrar. Jag belastar inte er, lössläppta element, med anklagelser om omildhet och elakhet, er gav jag aldrig något kungadöme eller kallade er barn, ni är mig icke skyldiga det minsta, så fritt fram för er och alla era fador; här står jag, er slav, en fattig, medellös, föraktad, svag och gammal man. Och ändå kallar jag er tjänstfulla ministrar som förenar er med mina två skräckinjagande döttrar i ert gränslösa totala krig mot detta gamla vita huvud, som ej någonting förmår till självförsvar förutom att uppmuntra och förhöja hela världens raseri och hålla med i det och blåsa med åt fanders! O, det är för djävligt!

narren Den som har ett hus att stoppa in sitt huvud i har alltid något kvar i huvudet.

Lear Nej, jag har inget kvar i huvudet, ty allt jag hade är som bortblåst, renstädat av mina döttrar, som bortsopade min livstids långa kärlek som en möjlig spindelväv som var i vägen. Allt som jag har kvar i huvudet är spindelväv och tomma fasor.

Kent (visar sig) Vem där?

narren En klok man och hans narr.

Kent Ack, Sir, ni är då här? Ej ens allt vad som älskar nätter älskar någon natt som denna, de vreda skyarna ser till att vandrare går hädan i sitt mörker rikt på lömska fällor, och man håller sig till grottorna. Jag har ej under all min tid som man upplevat sådant infernaliskt åskväder med sådana urladdningar med fasansfull upplysning genom skräckfyrverkerier, sådana kaskader av vågräta regnstormar och piskande stormbyar. Människans natur kan inte bära sådan fruktan som inges av sådana demonstrationer av ett lössläppt universums svarta hål av bottenlös oformlig vrede.

Lear Låt gudarna nu utrannsaka sina fiender. Darra, skurk, som går med brott som aldrig dragits fram i ljuset! Göm dig, mördarband, menedare, förställare och barnaskändare! Allt skall bli uppenbart som kommit undan, ty inför den nakna himmelen kan ingen gömma sig när den är vred ordentligt! Jag manar fram all vedergällning, alla domedagar, alla brott begångna av fördömda människor och hela mänsklighetens uselhet! Gör rent hus! Sopa mänskligheten ned i helvetet! Ty jag har rätt, ty jag är förorättad och mera så än att jag förorättat andra!

Kent Ack, barhuvad, nästan utan kläder, oberörd och okänslig för stormens gastkramande kalla mördarhand! Min käre herre, här finns strax intill ett ruckel, som åtminstone kan ge er lä för stormen. Vila ut där, medan jag beger mig till det hårda huset av omänsklighet, vars stenar inte är så hårda som dess människors hjärtan av granit, som vägrade mig tillträde just för att jag var fräck nog att fromt fråga efter er. Men jag skall återvända och framtvinga att de släpper in er.

Lear Det tjänar inget till, ty mitt förstånd är ändå borta. Mår du bra, min pojke? Har du kallt? Jag fryser själv. Var finns det något hö, min vän? Nödvändigheten är en sällsamt ombytlig figur; de mest föraktliga banala ting kan plötsligt bli livsviktiga. Välkommen, ruckel. Stackars narr och skälm, jag har kvar något i mitt hjärta som kan tycka synd om er.

narren Den som endast litet vett har kvar
för hej och hå, låt regnet gå,
bör ändå vara nöjd med vad han har,
för regnet har han alltid kvar.

Lear Så sant, så sant, min gosse. Kom, låt oss hälsa på i detta ruckel.
(*ut Lear och Kent*)

narren Innan jag försvinner må jag profetera:
När prästen ägnar sig åt ord mer än åt handling,
när bryggare dilutinerar malt med vatten,
när adelsmän är lärare åt sina skraddare,
när inga kättare blir brända men blott frillors friare,
när varje rättsprocess utlöper rättvist,
när ingen är i skuld och ingen riddare är fattig,
när sladder inte sprids med tungor,
när inte längre ficktjuvar uppsöker folkhopar,
då skall det uppstå oordning i Albion,
ty då kommer tiden som vi alla väntar på,
då man skall börja gå med sina fötter.

Detta var en gång en profetia av Merlin
som yttrades långt före honom av mig själv,
ty jag är långt i tiden framför honom
och vet därför att han en gång skall den förutsäga. (*ut*)

Scen 3. Gloucesters borg.

Gloucester Ack, Edmund, jag likar illa denna onaturliga process. När jag önskade dem bort, så att jag kunde milt ta hand om gamle kungen, tog de från mig nycklarna till eget hus och exproprierade det, befallde mig att varken tala mer med honom, böna för hans sak eller mer på något sätt understödja honom.

Edmund Ytterst ovänligt och onaturligt!

Gloucester Säg ingenting om saken. Det är splittring på gång mellan hertigarna och värre saker än så. Jag har fått ett brev i denna natt, ett farligt brev, som jag har låst in i min garderob. Denna förföljelse som kungen lider kommer utan vidare att hämna sig med tiden, det växer redan en makt till försvar för honom, och vi måste sälla oss till den. Jag skall uppsöka honom och privat i hemlighet återupprätta honom. Tala du med hertigen så länge, så att min barmhärtighet ej märks. Om han frågar efter mig så är jag sjuk till sängs. Om jag får plikta med mitt liv för saken, som är farlig nog, så måste konungen, min gamle herre, underrättas. Det är underliga skeenden på gång, min Edmund. Var försiktig. (*går*)

Edmund Detta skall min hertig genast underrättas om, naturligtvis, och även om det undanstuckna brevet. Detta tycks mig som en ödets giv för mig, ty jag får allt vad nu min fader fuskar bort ifrån sig. När de gamla faller reser sig de unga. (*ut*)

Scen 4. Heden vid rucklet.

Lear, Kent och narren.

Kent Här är stället, gode herre, varsågod, stig in. Naturens hårda svarta natts utsägliga ursinne är mer än vad naturen själv kan tåla. (*Stormen håller på.*)

Lear Lämna mig i fred.

Kent Jag ber er stiga in här.

Lear Vill du se mitt hjärta krossat?

Kent Hellre krossade jag mitt eget. Jag ber er, här är lugn och ro.

Lear Det tror du bara. Ingen lugn och ro har någonsin i världen existerat. Allt är bara ofrid och osalighet, och det finns aldrig oaser, bara hägringar. Du tror att stormen plågar oss, ansätter oss och invaderar våra hjärtan, och så kanske det är för dig, men där ett större ont regerar märks ej stormen knappt. När sinnet och medvetandet är fritt och friskt mår kroppen väl, men stormen i mitt sinne utrangerar alla andra känslor och förmörkar sinnet helt förutom just på denna utsatta sjuka punkten, som åtnjuter all fixering och uppmärksamhet. Det kallas för en fix idé, en sådan sinnessjukdom, där man bara har en enda tanke kvar, på oförrätter, förödmjukelser och dess orkan av helt berättigad hämndgirighet och harm i olidlig förening med oändlig sorg och smärta. Dotterlig otacksamhet! Hur kan den vara så ohygglig? Är det inte som om munnen skulle slita sönder handen för att denna bär upp mat till den? Men jag skall leva för att straffa. Nej, jag skall ej längre gråta. Att så utestänga mig i denna natt! Om de ej gjort det hade det högst troligt aldrig börjat storma, men i samma ögonblick som det stod klart att döttrarna förnekade och uteslöt sin fader bröt en kosmisk åskstorm sönder alla portar för

anständighet, uthärdlighet och vad en människa kan utstå av naturen, och den skall så sant jag lever pågå länge. Där har du min galenskap. Jag kan ej känna annat än mitt hjärtas storm, som omfattar och gisslar hela världen.

Kent Jag ber er, Sir, gå in i skydd.

Lear Gå in där själv och sök din egen säkerhet och komfort. Det finns inget sådant mer för mig, och därom vittnar stormande allt universum. Men jag skall ändå lyda dig. Gå du in först, min pojke, in i hemlöshetens fattighus. Jag följer efter, och jag skall försöka sova sedan. (*Narren går in.*) Stackars eländiga stackare, var ni än är, som utstår slagen av en sådan skoningslös och vedervärdig storm, hur skall väl era uthungrade sidor och hemlösa huvuden förmå försvara er mot kataklysmar såsom denna? Ack, det har jag aldrig tänkt på. Tag lärdom av ditt nya läge, ers pompösa uppblåsthet, och utsätt er för vad de eländiga måste utstå, så att ni kan skaka av er allt ert överdåd på dem, så blir det mera rätt fördelat.

Edgar (där inne) Fan och fan, vad gör ni här? Det här är tillflyktsort och hem för stackars Tom!

narren (kommer flygande ut) Gå inte in där, herre. Där bor en osalig ande. Hjälp och bistå oss och skydda oss, försyn!

Kent Ge mig din hand. Vem där?

narren En ande, en osalig ande! Och han påstår att han heter stackars Tom.

Lear Som om det ej fanns osaliga andar tillräckligt. Hur kan du bli förvånad över att uppleva någon?

Kent Vem är du där inne som så grymtar i ditt hö? Kom ut!

(*Edgar in, förklädd till galning*)

Edgar Iväg med er! Jag är förföljd av onda andar och besatt. Här finns blott kalla sängar utan filter.

Lear Gav du över allt till dina döttrar? Och har det som följd haft att du kommit här i sådana omständigheter?

Edgar Vem skänker något till den stackars Tom, som leda fiender har lett igenom eld och flammor, genom strömvirvlar och strida strömmar, över träsk och myrar, som har knivar under sina kuddar och lägger rättgift vid sin gröt och tar upp jakten på sin skugga för att fälla honom för hans eviga förföljelse i hämlarna... Jag fryser. Bevare er för virvelvindar, stjärnskott och förräderier! Visa Tom ett uns barmhärtighet att reta upp hans fiender med! De kunde ha fått fatt mig ren för länge sen, men jag fann säker tillflykt i min galenskap, ty ingen känner frivilligt igen en galning, då de bättre reflekterar människornas egentliga sinnen.

Lear Har hans döttrar fått honom till detta? Kunde du ej rädda någonting av vad du var och vad du ägde?

narr Han räddade åtminstone en filt att skyla något med, ty annars hade han skämt ut oss alla med att stå där.

Lear Må alla mänsklighetens mest infama plågor ansätta och drabba dina satmaror till döttrar!

Kent Han har inga döttrar, Sir.

Lear Guds död, förrädare! Ej något kunde ha bragt honom så lågt i en sådan bottenlös förnedring utom ovänliga döttrar. Är det på modet nu att fäder skall få röna sådan minimal barmhärtighet som utkastade och förskjutna fäder, att de endast vidare må synas som trådlösa tiggare och galningar? Det kallar jag en exemplarisk rättvisa! Till sådana processer krävs ej några domare. Processerna tar hand om utförsåkingen och skenande urartningen helt själva. Endast avrättningen får bli till senare.

narren Denna kalla natt skall göra om oss alla till professionella dårar, tiggare och narrar.

Edgar Bevare er för den osynlige groteske fienden, var lydiga era föräldrar, håll ert givna ord, låt bli att svära, och styr inte ut er i groteska praktutstyrlar. Stackars Tom har kallt.

Lear Vad har du en gång varit?

Edgar En tjänsteman som levde gott och var belåten med det intill högfärd, då jag lockade mitt hår och gick med eleganta handskar i min hatt och svor mest lika mycket som jag pratade och bröt var ed helt öppet inför himmelen. Jag älskade allt gott, som tärningsspel och vin och kvinnor, tog rätt lätt på kärleken, var lätt på örat, blodade ner mina händer, var ett svin i lättja, räv i slughet, galen som en hund och som ett lejon när jag jagade. Låt inte skornas knarrande och sidens frasande avslöja ditt känsliga hjärta för en kvinna. Håll din penna ifrån lånta böcker, och bemöt den fula fienden med ständigt trots.

Lear Det säger inte mycket. Du vore bättre i din grav än att du svarade din himmels raseri med en så oskyld kropp. Är människan ej mer än detta? Betänk din situation. Du är ej skyldig masken något silke, djuret något skinn, fåret någon ull eller katten någon lukt. Du är då avundsvärd. Den perfekta mannen är ej mer än denna nakna, fattiga, utblottade gestalt som vi ser här. Jag måste bli som du. Bort med allt bjäfs och övermod och överdåd! Hjälp mig knäppa upp här. (*sliter av sig sina kläder*)

narren Jag ber er, farbror, sakta ner och lugna ner er, ty den natten här är inte snäll att leka med och simma genom. En liten eld i denna mörka vildhet skulle vara dock en gnista medan allting ändå skulle förbli kallt. Men här kommer ju nu en vandrare låga.

(*Gloucester in med fackla*)

Edgar Det är den grymme fienden själv. Han börjar vid den första vakten och håller på till gryningen med att samla larver, spindelväv och maskar, spindlar och allt möjligt till sina dekokter att förgifta världen med igenom så kallad magi men lyckas bara skrämma barnen.

Kent Hur står det till, ers nåd?

Lear Vad är han för en?

Kent Vem går där? Vad söker ni?

Gloucester Vilka är ni? Säg era namn!

Edgar Den stackars Tom, som äter grodor, paddor, skalbaggar och ödlor, när han inte frossar i koskitor och sväljer gamla råttor och hundar i diket, dricker grönt och möjligt vatten, piskad, satt i fängelse och i stocken, som hade en gång sex skjortor och tre kostymer, men sedan sju år äter han bara råttor och möss, små söta råa djur.

Gloucester Har ers nåd ej bättre sällskap?

Edgar Mörkrets furste är en gentleman som gömmer sig i mörkret för att inte avslöja sin finhet.

Gloucester Vårt eget kött och blod, min herre, har nu blivit oss så vidrigt att det hatar vad det får.

Edgar Stackars Tom fryser.

Gloucester Kom in med mig. Min pliktkänsla kan inte lida att behöva lyda era döttrars hårda kommenderingar. Fastän de hotar låsa mina dörrar och tvingar er till utlämning åt denna fasansfulla natt, så har jag vågat ge mig ut för att försöka finna er och be er komma in där mat och härd står till ert kungliga förfogande.

Lear Låt mig tala litet grand först med min filosof här. Varför åskar det så mycket?

Kent Jag ber er, herre, tag emot hans goda erbjudande. Gå med honom inomhus.

Lear Jag måste byta några ord med denne lärde grek. Vad är det ni studerar?

Edgar Hur man stoppar fienden och dödar gift.

Lear Låt mig fråga er privat en liten sak.

Kent Försök igen, min herre, att förmå honom att komma. Han kan inte längre lita helt på sitt förstånd.

Gloucester Är det så konstigt? Hans döttrar vill hans död. Ack, den gode Kent! Han förutsåg att detta skulle kunna hända, den stackars orättvist bannlyste mannen! Du säger att vår konung är på glid mot galenskap. Jag säger dig, att jag är nästan galen själv. Jag hade ju en son, som nu är fredlös och förklarad arvlös, ty han stod efter mitt liv, men bara nu på sistone. Jag älskade dock honom högt, min vän, ej någon fader kunde så ha älskat honom högre, och denna sorg har lagt ett mörker kring min hjärna. Sorger kan ha en bedövande effekt och tvinga själen delvis ut ur kroppen och åtminstone till farlig och prekär distans till den, så att man känner främlingskap till livet och till verkligheten och tenderar att försvinna in i egen värld av hägringar och illusioners drömmar, som förleder en att mer och mer försvinna ut ur livets sinnevärld. Men vilken infernalisk natt är detta! Jag ber er än en gång, ers höghet.

Lear Jag ber er, käre ädle filosof, att vara mig till sällskap.

Edgar Stackars Tom fryser.

Gloucester In, min gode man, i rucklet där och håll er varm.

Lear Kom alla med oss in.

Kent Min herre, denna vägen.

Lear Jag håller mig till honom, denne gode filosof. Han är min vän.

Kent Gott, min herre, trösta honom. – Låt honom få ha sin vän.

Gloucester Tag honom med.

Kent Kom in, Sir, kom med oss.

Lear Kom, min ädlaste athenare.

Gloucester Var bara tysta. Intet ord.

Edgar Så kom Childe Roland till det mörka tornet,
och han hörde bara ordet:
"Här känns lukten av en brittisk man på blodet."
Vi går in att spisa vid det stora bordet.

narren Vi får se. Jag fruktar värre ofog än vad köttätande jättars blodtörst går för. Som vår farbror sade, stormen i sin fruktansvärdhet är ett intet mot vad otacksamma döttrars kedjereaktioners skenande kan leda till, och han är bara redan galen.

Edgar Vi har långt kvar till den galenskapen, ty vi är noviser. Han är gammal.

narren Visdomen är aldrig galnare än när den mognar till den insikten, att galenskapen måste man ta till för att stå ut med verkligheten.

Edgar Då först blir den verkligt vis.

narren Och vi har privilegiet att få följa denna vishets kunglighet.

Edgar Efter er, min gode medstudent i galenskapens visdom.

narren Vi åtminstone vet vad vi har att följa.

Scen 5. Gloucesters borg.

Cornwall och Edmund

Cornwall Jag skall ha min hämnd förrän jag lämnar denna borg.

Edmund Jag menar, att naturen här har vikit för lojalitetens makt förrädiskt nog.

Cornwall Nu kan jag bättre fatta din bror Edgars uppror och förräderi. Han måste ha förstått att fadern övergått till fel parti och så förenat ett gott initiativ och uppsåt med ett sonligt onaturligt svek och uppror emot fadern.

Edmund Vilken ödets ironi att jag skulle behöva ångra vara rättvis! Här är brevet som han talade om, vilket klart bekräftar att han utsetts till Frankrikes spion för främjande av Frankrikes intressen. Ack, ni himlar, att det här förraderiet ej ägt rum och att ej jag var dess uppdragare!

Cornwall Kom med mig till hertiginnan.

Edmund Om detta brev är sant och innehållet stämmer kommer ni att ha en del att göra.

Cornwall Hur mycket eller litet som än stämmer i det, och jag befarar mycket, gör det dig till Jarl av Gloucester. Sök rätt på din fader, så att han kan bli omhändertagen.

Edmund (avsides) Om jag finner honom tröstande den galne kungen skall det ytterligare befästa hans kompromettering. – Jag skall fortsätta bevara min lojalitet, fastän konflikten mellan den och blodet blir mig svår.

Cornwall Jag litar på dig, och du skall i mig här finna en alternativ och bättre faderskärlek.

Scen 6. Ett rum i en stuga nära borgen.

Gloucester, Lear, Kent, narren och Edgar.

Gloucester Här har ni det långt bättre än där ute i den friska luften, känn er lugnt som hemma. Jag skall se vad jag kan göra för att ytterligare förbättra situationen för er. Jag skall inte vara borta länge.

Kent All hans intellektuella kapacitet har dukat under för hans upprördhet av hjärtskärande besvikelser. Chocken har begravt hans vett i stormen av hans inre slitningar. Må gudarna belöna all er vänlighet. (*Gloucester ut*)

narren Jag ber dig, farbror, tala om för mig om dåren är en lekman eller gentleman?

Lear En kung, en kung!

narren Nej, han är lekman och har gentlemannen till sin son, för han är en galen lekman om han gör sin son till gentleman och ej sig själv.

Lear Att överraska dem med tusen glödande och vassa spett...

Edgar Jag känner lömska fiender omkring oss.

narren Han är galen som förlitar sig på tama vargar, hästens hälsa och en pojkes kärlek.

Lear Det måste genomföras. Jag skall genast ordna saken.

(*till Edgar*) Kom här och ta er plats, min lärde domare, (*till narren*) och du, mitt vittne, intag här din plats. Och nu till er, hyenor!

Edgar Se hur han står och stirrar blint, och gottar sig och frossar i all mänsklig olycka! Vill ni se en rättegång, min fru? Kom över hit...

narren Hon vågar inte,
ty båten hennes läcker
och hon därför ej kan komma över...

Edgar Den fula fienden hemsöker stackars Tom med näktergalens röst. Kväk inte, svarta ängel. Jag har ingen mat åt dig.

Kent Hur mår ni, Sir? Ni står så spänd och upphetsad i onödan. Vill ni inte ligga ner och vila över dessa kuddar?

Lear Jag måste genom rättegången först. För fram bevisen! (*till Edgar*) Tag din plats, kåpklädd domare, (*till narren*) Och du, hans jämbördsman, bänka dig vid hans sida, (*till Kent*) och du är juryn. Var så god och sitt.

Edgar Låt oss sköta allt korrekt. Här fattas ingenting.

Lear Först kommer Goneril. Jag svär inför den här högst ärbara församlingen, att hon har sparkat stackars kungen hennes far.

narren Kom fram, fru Goneril. Är ert namn Goneril?

Lear Det kan hon ej förneka.

narren Gud bevars, jag misstog henne för en trasig stol.

Lear Och här en annan, vars Medusalockar skvallrar om vad hennes hjärta handlar om. Arrestera henne genast! Vapen, vapen, svärd och eld! Korruptionen härjar i palatset! Falsa rättsbördsman, hur kunde ni tillåta henne fly?

Edgar Stackars era sinnen!

Kent Snälla någon! Sir, var är ert stora och berömda tålmod nu, som ni alltid vinnlade er om att slå vakt om?

Edgar Jag blir för djupt berörd av hans förfall och saker och blir engagerad i hans tragedi. Det skadar maskeraden.

Lear Det är deras hundar som nu skäller ut mig.

Edgar Jag skall jaga bort dem. Schas! Ni får ej skälla ut en skraltig konung, även fast han har förgiftade och gifta döttrar som är giftiga, ty varje tand som biter är en gifttand, särskilt om de är en dotters.

narren Medan hundar ändå skäller bättre än de biter.

Lear Döttrar biter bättre än de skäller, ty de biter sig fast i hjärtat, och det gör ont om de är giftiga.

Edgar Stackars Tom, ditt horn är tomt.

Lear Så låt mig då anatomisera Regan. Se vad som växer här kring hennes svarta hjärta. Finns det något i naturen som kan härda hjärtan till en sådan hårdhet? (*till Edgar*) Er underhåller jag i stället för de hundra som berövades mitt sällskap, men jag tycker inte om er praktfulla mundering. Byt till något enklare.

Kent Jag ber er, Sir, att ta det lugnt och lägga er till rätta.

Lear För intet oväsen, dra för gardinerna, och jag skall gå till middagen i morgon bitti.

narren Då går jag och lägger mig till kvällens frukost.

Gloucester (återinträder) Kom hit, min vän. Var är vår konung?

Kent Han är här, men undvik helst att störa honom. Hans förstånd är fullständigt förlorat.

Gloucester Min vän, jag ber er att ta honom härifrån. Man tänker mörda honom. Bär honom i era armar ut till båren som jag fört hit utanför. Lagg honom där, och för honom till Dover, där ni skall bli väl bemött av välkomstskydd och vänner. Det är bäst ni genast ger er av med honom, ty blott en timmes dröjsmål kan betyda slutet för hans liv och allas, som fortfarande är trogna honom. Följ mig, och jag skall försöka skaffa litet provision för färden. Det är bäst vi skyndar oss.

Kent Han sover nu den slagne kämpens tappra sömn efter att ha förlorat allt. Denna sömn kunde ha vederkvickt och reparerat något av de skador som så angeläget kräver vård och rehabilitering. (*till narren*) Kom, hjälp mig bära ut din mästare, ty du får ej bli kvar.

Gloucester Kom, skynda er. (*alla ut utom Edgar*)

Edgar När vi ser hur våra äldre fäder sörjer för oss tänker vi knappt på våra bekymmer som en fiende. Men den som lider ensam lider mest i sinnet och förglömmar fria glada företeelser; men när väl sinnet kommer över detta och så

finner andra lidande kamrater, så att man kan dela dem, hur lätt blir icke smärtan då att bära när det samma som fick mig att böjas fick min kung att buga. Han blev som ett barn, och jag blev som en far. Tom, du är färdig. Observera vad som händer, och ge dig iväg, när falska meningar, som smutsat dig med orättvisa, avvisas av klart bevis som leder till försoning. Vad kan hända mer i natt, förutom att vår konung lyckas fly och landa mjukare i rätta händer? Det är bäst att vara vaksam.

Scen 7. Gloucesters borg.

Cornwall, Goneril, Regan, Edmund och tjänare.

Cornwall Skynda genast till din make, Goneril, och visa honom brevet. Frankrikes armé har redan landat. Gloucester måste genast häktas som förrädare.

(någon tjänare ut)

Regan Häng honom på momangen.

Goneril Plocka ut hans ögon.

Cornwall Lämna honom till min lämpliga hantering. Edmund, gör vår syster sällskap. De hämndaktioner som vi ämnar vidta mot din far är knappast lämpliga för dig att åse. Instruera hertigen vart vi nu ämnar dra i fält mot fienden i hastig förberedelse, så att vi kan samordna oss. Vi måste hålla fortlöpande effektiv kontakt emellan oss. Farväl, min svägerska. Farväl, min käre jarl av Gloucester. *(Oswald in)* Var är kungen?

Oswald Vår herre Gloucester har fört honom härifrån med en eskort av trettiofem man ungefär, som tidigare hört till kungen. De är nu på väg mot Dover, där de hävdar att de har ett antal av beväpnade kamrater.

Cornwall Ge din härskarinna genast hästar.

Goneril Farväl, min kära syster och min hertig.

Cornwall Farväl, min trogne Edmund. *(Goneril ut med Edmund och Oswald)*

Sök genast rätt på vår förrädare, bind honom som en tjuv och för honom till mig. *(fler tjänare ut)*

Om vi än ej kan ta hans liv, till det behövs en rättegång, så kan vi dock förhindra att han vållar mera skada, och det är ej mer än rätt att han skall känna på vår rättmätiga vrede. Vem är där? Har ni förrädaren? *(Tjänarna kommer in med Gloucester)*

Regan Otacksamma lömska huggorm! Det är han.

Cornwall Bind fast hans armar.

Gloucester Vad menar ni? Ni är ju mina gäster! Svarar man på gästfrihet och gästvänskap med våld och övervåld? För inte sådant fult spel, vänner.

Cornwall Bakbind honom, sade jag. *(Han bakbinds.)*

Regan Bind honom hårt! Den smutsiga förrädaren!

Gloucester Det är jag inte, även om ni är en obarmhärtig dam.

Cornwall Bind fast honom vid stolen. Skurk, du har gått bakom ryggen på oss!

(Regan rycker honom i skägget.)

Gloucester Det är ej vänligt av er att så rycka mig i skägget, och högst opassande för en dam.

Regan Så vit och ålderstigen i sin mognad, och en sådan durkdriven förrädare!

Gloucester Min fru, de vita hår som ni med sådan grymhet rycker från min haka skall anklaga och ackompanjera er till graven. Jag är värd för er, men ni har åtnjutit mitt värdskap med förbrytares och tjuvars våldgästning och övervåld. Vad menar ni?

Cornwall Bekänn, min herre. Vad var det för brev ni fick från Frankrike?

Regan Besvara frågan enkelt och korrekt, ty vi vet redan sanningen.

Cornwall Och vad har ni för allians med de förrädare som landstigit vid Dover?

Regan Till vem har ni ivägskickat den oberäknelige dåren, som inbillar sig att han är konung än och tror sig kunna vara det?

Gloucester Ni är paranoida. Jag har fått ett brev som dock är helt neutralt och ej politiskt eller innehållande den minsta stämpling.

Cornwall Listigt.

Regan Och han ljuger.

Cornwall Vart har ni sänt kungen?

Gloucester Till Dover.

Regan Och varför till Dover? Var du ej befalld att hålla honom här?

Cornwall Svara först, varför till Dover.

Gloucester Ni har mig i ert våld, och jag har ingenting att dölja. Ni gör vad ni vill med mig ändå.

Regan Varför till Dover?

Gloucester Därför att jag inte ville se hur ni med era rovdjursnaglar slet ut ögonen på honom, eller hur er hårda syster satte sina huggtänder i köttet på honom för att slita ut hans hjärta, som redan var brustet av sorg.

Regan Hör på denna blödiga patetiska och miserable tröstare av galningar, som om de vore värda någon löjlig form av from barmhärtighet och kunde känna tacksamhet för sådant!

Gloucester Min fru, den storm som rasade i natt var nog för att förinta en hel kontinent och släcka all dess härdar utom alla stjärnors glans, men han stod upp och hjälpte himlarna att regna. Om vid denna tid en flock av vargar hade ylat vid er port, så hade ni gett order om att släppa in dem för att lätta deras skräck för mardrömsstormen, endast honom hade ni envisats med att låta vara utelåst och utlämnad åt hela universums vrede, men ett sådant handlingssätt är dömt att möta vedergällning.

Cornwall Det skall du ej någonsin få se. Håll fast i stolen! Jag skall stampa ut allt ljus ur dessa ögon.

Gloucester Om någon tror sig leva här tills han blir gammal torde han ingripa innan värre skändligheter genomförs.

Regan Låt honom vrida sig i ömklig smärta som den påtrampade mask han är. Gör plågorna så utdragna och grymma och omänskliga som möjligt, ty de kan ändå ej bli tillräckliga som straff för hans förräderi mot oss. Han kommer aldrig levande tillbaka till det liv som han med lömskt förräderi förverkat.

Cornwall Din hämnd blir förekommen av vår egen vedergällning. Du har ingen chans. *(sticker ut hans ena öga)*

en tjänare Tillbaka, herre! Jag har tjänat er alltsedan jag var barn, men aldrig har jag gjort er någon större tjänst än när jag nu ber er att hålla er tillbaka.

Regan Din hund, hur vågar du?

tjänaren Anständigheten kräver det, och även allt förnuft och politik. Ni vet ej vad ni gör.

Cornwall Du tar parti för skurken!

tjänaren Kom an då, om ni väljer hopplösheten som er sak! *(de drar blankt och slåss)*

Regan Ge mig ett svärd. En livegen har icke rätt att yttra sig. *(sticker ner honom bakifrån)* Dina tjänster är ej längre önskvärda.

tjänaren Ack, så dödar mig en kvinna bakifrån! Ni har ett öga kvar, min lord, och ni har sett vad här har skett. *(dör)*

Regan Riv ut det andra också, innan han ser mer.

Cornwall (river ut det) Vad ser du nu, när du befriats från en boll av vit gelé? Den skymde synen för dig. Ser du bättre nu? Du borde åtminstone bättre inse ditt eget bästa.

Gloucester Var är min son, min Edmund? Allt är mörkt i evighet. Min Edmund, var är du när dessa så förgriper sig så saklöst mot din egen fader? Avbryt denna mardrömsföreställning, om du ännu finns i livet!

Regan Ha, din ömkliga naiva godtrogna förrädare! Han var det som meddelade oss ditt förräderi. Han bara hatar dig. Han fick din titel som belöning. Han är nu den ende legitime jarlen av Gloucester.

Gloucester Min gud! Och han fick mig till att förskjuta den som var min ende son! En sådan överlagd beräknande ond list är icke mänsklig!

Regan Klaga bara. Ingen hör dig. Ingen tycker synd om dig. Du är en död man som har fått ett värre straff än döden, nämligen att tvingas fortsätta förbli vid liv, ett liv som bara skall bestå av hån och förödmjukelser!

Gloucester O Edgar! Förlåt mig! Jag förblindades av djävulsk lists ohyggligt egoistiska intriger, men nu ser jag allting klart, för sent, när jag berövats mina ögon, liv och allt. Må himlarna bevara honom!

Regan Kasta ut honom i skiten utanför hans port, och låt honom där stinka oåtgärdad till bestående varnagel för sitt nedriga förräderi. Låt honom krypa, om han kan, till Dover. (*Gloucester befrias och förs ut.*) Hur står det till, min make? Är du kry?

Cornwall Jag fick ett sår av den där uppstudsige slaven. Följ mig ut, min fru. Fördriv den ögonlösa skurken! Kasta den här falska tjänaren i dyngan av avskrädeshögen! Låt honom bli gödsel. Regan, jag blöder svårt. Den skadan kom ej lämpligt.

Regan Vi har gått för långt och kan aldrig gå tillbaka. Jag är med dig hela vägen. Vi har blott att vara konsekventa. (*hjälp ut Cornwall*)

tjänare 2 Om den mannen slutar väl så måste ondskan vinna.

tjänare 3 Om hon lever länge och får möta ett naturligt slut i lugn och ro i sängen kommer alla kvinnor att bli monster.

tjänare 2 Låt oss följa denne gamle jarl och anlita den galne Tom som en sorts ögon som kan leda honom kanske ända fram till Dover. Om en galning visar vägen för en blind skall ingen störa dem på vägen.

tjänare 3 Du har rätt. Min stackars hederlige husbonde! Hur är det möjligt, att så hedern hänsynslöst blir slaktad överallt och hånad som en löjlig svaghet, medan grymheten och övermodet med dödsspridande stenhjärtan bara framgångsrikt får köra över allt som dock är gott?

tjänare 2 Fråga konung Lear. Han lever ännu.

tjänare 3 Men om jag förstått hans sak rätt är det inte mycket kvar av honom.

tjänare 2 Ändå överlever han och klarar sig.

tjänare 3 Emot sin vilja och till endast lidande mest för sig själv.

tjänare 2 Det är en avgrund.

tjänare 3 Vad?

tjänare 2 Allt livet är en avgrund blott av bottenlöst oändligt lidande.

tjänare 3 Det tycker inte skurkarna, som rider på det.

tjänare 2 Vänta bara. Även de blir kastade ur sadeln.

Akt IV scen 1. Heden.

Edgar Bättre då att veta att man är föraktad och fördömd än att leva under smicker på en tron omedveten om föraktet, hatet, avunden och allt det andra. Att stå på botten som den mest utslagna, utsatta och utblottade av mänskliga föraktade och medellösa kräk är bättre än att vara etablerad och ha avgrunden framför sig med dess fall, ty även den som står på botten eller ligger vräkt i diket har dock hoppet kvar och lever ej i fruktan. En svårare förändring är från toppen av att vara bäst till vanära och nedklassering. Därför hälsar jag dig välkommen, du nakna luft och hårda jord, du vilda härdande natur och allt som fritt och fattigt är. Den stackare som du har blåst i väg till botten av det mänskliga eländet är dock fri och skuldfrä och har inget på sitt samvete och faktiskt inga sorger och bekymmer. Men vem kommer här?

(Gloucester in ledd av en gammal man)

Min fader ledd som om han var en stackars blind och invalid? O värld, vad menar du? Men även om din hårda verklighets infama orättvisa lär oss hata dig, så ger ej livet efter bara för att det blir äldre, tröttare och värre provat.

gamle mannen Min gode herre, jag har varit tjänare hos er och hos er fader dessa fyrtio år.

Gloucester Iväg med dig, min gode vän, försvinn. Din tröst gör bara saken värre och är ingen tröst alls men gör bara ont.

mannen Men ni kan inte se er väg.

Gloucester Det finns ej någon väg för mig, och därför behöver jag ej ens ögon. Jag snubblade när jag var seende, då såg jag ingenting, och nu ser jag åtminstone allt väsentligt bara för att jag är utan ögon. Det händer ofta att just det som fattas oss blir det som för oss framåt. O min älskade son Edgar, som blev ett sådant föremål för en bedragen faders blinda vrede! Om jag blott fick leva för att känna dig igen, så skulle jag berömma mig av att ha återfått min syn.

mannen Vem där?

Edgar (avsides) O gudar! Vad kan jag säga? Och vem kan påstå, nu är det som värst, när man så ständigt överraskas av hur allt blir bara värre?

mannen Det är den stackars galne Tom.

Edgar Det värsta är ej någonsin närvarande så länge vi tror oss med tillit kunna säga, "Nu är det som värst."

mannen Vart är du på väg?

Gloucester Är det en tiggare?

mannen En tiggare och galning.

Gloucester Då kan han ha något vett kvar, annars skulle han ej kunna tigga. Jag såg en sådan man i stormen förra natten, som fick mig att likna människan vid något sämre djur, en mask och ej en människa. Då kom min son i mina tankar, och ändå var jag ännu inte vän med honom i mitt sinne. Sedan dess har mycket hänt. Vi är som flugor inför stygga pojkar. De plockar av dem ben och vingar medan de är levande på skoj, och så hanteras vi av gudarna och ödet.

Edgar (avsides) Hur skall vi klara detta? Det är ingen hederssak att spela narr för sorgen och förnya såväl den som andra, men jag måste börja någonstans. – Välsigne er, min herre!

Gloucester Är det den där nakne gossen?

mannen Ja, min herre.

Gloucester Då kan du försvinna. Han får överta mig, ty han är mig mera passande som sällskap än en hederlig normal man. Men om du på vägen emot Dover hinner upp oss, kom då med en filt åt denna stackars nakna själ, så får han skäl att leda mig.

mannen Ack, min herre, han är galen.

Gloucester Ja, det är just vad han är, och därför är det så högst passande att han får leda mig, ty tiderna är galna, och jag är ett offer för dem. Gör som jag har bett dig, eller låt det vara. Jag förtror mig hellre åt en verklig galning än åt denna överkliga galna värld.

mannen Jag skall skaffa er det bästa jag kan finna, även om det innebär en risk. (*går*)

Gloucester Rätt så, min gode man. Om vi vill leva måste vi ta risker. – Nå, du stackars galning, kom till mig, så att jag får lära känna dig.

Edgar Jag fryser. (*avses*) Det är allt jag förmår säga.

Gloucester Kom då närmare.

Edgar (försiktigt) Välsigne dina blida ögon. Men de blöder.

Gloucester Ja, det gör de, fastän de ej finns mer, men till saken. Kan du vägen fram till Dover?

Edgar Både fotvägen och vagnvägen, ridvägen och genvägen, men det finns även omvägar och andra vägar.

Gloucester Raka vägen duger, utan kringelikrokar.

Edgar Var välsignad, herre, ty jag har lidit svårt och är alltjämt besatt av alla världens djävlar och demoner och fantomer, onda andar, gastar och osaligheter.

Gloucester Lämna dem åsido nu tills vidare, ty här har du en annan som är värre, och du skall ej slippa mig nu på ett tag. Och du kan trösta dig med att jag är värre därän än du, om det kan vara någon tröst. Se här, min börs, du får den utan vidare, ty jag skall ej behöva den. Jag är berövad både land och ära, slott och egendomar, titlar och allt utom sorgen, som jag fick när den berövades från mig med våld. Så du är välbekant med Dover?

Edgar Ja, min herre.

Gloucester Där finns en klippa, som brant höjer sig mot skyn inför ett stup som är så djupt att man får svindel. För mig dit till krönet, och jag skall belöna dig för ditt besvär med någon rikedom. Och därifrån skall jag ej mer behöva dig.

Edgar Min herre, tag min arm. Den stackars Tom skall leda dig. (*de går ut*)

Scen 2. Framför hertigen av Albanys borg.

Goneril och Edmund.

Goneril Välkommen fram, min gode vän. Jag är förvånad över att min make inte mötte oss på vägen. (*Oswald in*) Nå, min Oswald, var är hertigen?

Oswald Madame, han är där inne, men han är förändrad och ej mera den han var. Jag berättade om flottan och armén som invaderat oss, och han bara log. Jag berättade om att ni var på väg, och han blott sade: "Så mycket värre." Om Gloucesters förräderi och om hans sons berömliga uppförande vid avslöjandet av komplotten blev han vred och kallade mig dumbom, sade att jag hade vänt ut avigan. Vad som borde irritera honom mest förnöjer honom, medan goda nyheter gör honom dyster.

Goneril (till Edmund) Då skall du ej gå med mig in. Han är i ett av sina tillstånd av fegetveksamhet och grubbleri, men det går över. Återvänd till Cornwall och min syster, Edmund, skynda på hans mobilisering och motivera honom med din ledning. Jag måste rusta mig här hemma och få loss min make ur hans letargi. Den här pålitlige

tjänaren skall vara vår kontakt, som vi skall hålla dagligen så långt det går. Betrakta dig som gynnad gunstling här hos mig. (*ger honom ett tecken*) Du är min favorit.

Edmund Jag tillhör er och skall med glädje offra livet för er.

Goneril Min käcke Gloucester, unge granne adelsman och jarl! (*Edmund ut*)

O, vilken skillnad mellan man och man! En kvinna tjänar en rätt man med försiktiga tjänster, som han inspirerar henne till, men min narr till man blott missbrukar min kropp.

Oswald Min fru, här kommer han.

Goneril Jag har levat upp till vårt projekt.

Albany O Goneril, du är ej värd det damm som blåser dig i ansiktet. Du är mig skräckinjagande. Den natur som vänder sig mot eget ursprung och sig själv kan aldrig kontrollera sig. Din självdestruktivitet har skenat så iväg med dig att du ej längre själv är medveten om den undergång du söker.

Goneril Du pratar bara strunt.

Albany Så tycker dåren om den vises tal, och det är välbekant, hur genom hela världens gång politiker har vägrat lyssna till varnande röster, onda profetior, realistiska förmaningar och siars inspirationer genom framtidssyner, som dock alltid slagit in och kommit de politiska världsledarna på neslig skam, från Nebukadnesar och Belsassar till de romerska caesarerna och vi. Vad har du gjort? Jag tråkar ut dig med mitt tal men blott för att jag talar sanning. Ni är vilda tigrar, inga döttrar, så som ni far fram som härjande och bärsärksrasande besatta döds gudinnor. En gammal harmlös man till fader, som en björn av instinkt skulle slicka av ren självklar vördnad, har ni drivit från förståndet genom depraverat barbari! Kunde min sväger tåla att ni gjorde det? En man, en hertig och en furste så upphöjd och ärad generöst! Om inte själva himlarna snabbt griper in och rättar dessa vidriga urspårningar, så måste själva mänskligheten bli självdestruktiv och inleda en allmänmänsklig självförtäring, liksom kannibaler och de mörka djupens monster till reptiler, så att hela världen slutar som en ormgrop.

Goneril Vad går det åt dig, stackars mjölkklurade vekling? Är du ej en man? Du talar som en gammal käring med podager, gnällig av ren självtillräcklighet. Säg inte att du också tycker synd om den där gamle galne blödige senile fjanten, som för några skäliga oväntade protesters skull blir helt hysterisk och begynner yla som Nebukadnesar, ej förvandlad till en varulv men väl till ett mjäkigt får. Jag trodde bättre om dig, stackars man, om än jag alltid misstänkte att du var värdelös. Har du ej mandom kvar i kroppen? Frankrike har spridit sina fanor längs med kusten, och du sitter här och rullar dina tummar under sjukliga självförebärrelser för ingenting och kan ej annat än beklaga dig. Vad är du för en usel kruka? Inte är du god i sängen, men väl utanför och utan sinnlig tröst är du än slappare.

Albany Din omänskliga djävul, se dig själv i spegeln! Vanlig vanskaphet är ej så fasansfull som när den yttrar sig i själen hos en kvinna.

Goneril Jag har initiativförmåga. Det har inte du.

Albany Vem är du? Hur blev du ett monster? Är du ännu dotter till den gamle fromme gode kungen, vars tid nu ter sig som en gyllne ursprungstid ifrån Arkadien mot den mörka medeltid som ni gemena systrar genom hat och egoism har slungat ner vårt Albion i, eller har det faktum att du med din syster skrotade er far gjort er två till fullkomliga omänniskor som ingenstans hör hemma i naturen? Endast en sak räddar er från att bli skäligen och rättvist massakrerade, och det är att ni trots allt är vackra kvinnor, hur nu någon kunde göra er till det med sådana reptilhjärtan och helvetessjälar.

Goneril Du är ändå man. Du måste älska kvinnan hurdan hon än är. Det är för rörande. Du bara måste respektera henne, bara för att hon är kvinna.

(*en budbärare*)

Albany Vad nytt?

budbäraren Hertigen av Cornwall är död.

Albany Hur kommer det sig? Mördad?

budbäraren Slagen av sin tjänare när denne inte ville vara med om utstingandet av vår jarl av Gloucesters ögon.

Albany Gloucesters ögon!

budbäraren En tjänare till Gloucester ingrep, det blev handgemäng, han sårade sin hertig men blev mördad själv. Men hertigen var ändå dödligt sårad.

Albany Detta visar att det trots allt finns en annan rättvisa än all den falskhet som odugliga vettlösa människor fabricerar för att främja egoistiska intressen på bekostnad av godtrogenhet och oskuld. Stackars Gloucester! Och det var hertigen som grymt stack ut hans ögon? Var han icke gäst hos Gloucester?

budbäraren Jag har ett brev till er, min fru, ifrån er syster, vilket torde rätt förklara allt.

Goneril (avsides) På ett sätt kan jag endast gilla detta, men då hon är änka och med unge sköne Gloucester hos sig väcker detta även avgrunder av hat och avund hos mig. Hon kan bara trösta sig med honom, och han är en bättre man och yngre dessutom, en ung och grann och oemotståndlig stridsman utan skrupler, som kan göra vad som helst om man blott ber honom och smickrar hans än knoppande men ambitiösa fåfänga. – Jag skall läsa brevet och ge svar. (*går med brevet*)

Albany Var var hans son när de stack ut hans ögon?

budbäraren Han kom hit tillsammans med er maka.

Albany Han är inte här.

budbäraren Nej, min hertig, han blev skickad åter till fru Regan. Jag mötte honom på vägen.

Albany Känner han till denna skändlighet?

budbäraren Naturligtvis, ty det var han som informerade emot sin far och angav honom. Han lämnade sin faders hus just för att de med fria händer kunde göra som de ville.

Albany Gloucester, jag lever för att tacka dig för all den kärlek och lojalitet du visade din kung och för att hämnas dina ögon. Kom, min vän. Berätta mera om vad du fått veta. (*lägger handen om honom, och de går ut tillsammans*)

Scen 3. Franska lägret nära Dover.

Kent Varför fick den franske kungen plötsligt bråttom hem tillbaka till sitt land?

riddaren Det var något som behövde ordnas. Ett så stort rike måste ständigt råka ut för kriser.

Kent Vem har han lämnat kvar som general?

riddaren Marskalken av Frankrike, Monsieur Le Far.

Kent Hade dina brev någon effekt på drottningen?

riddaren Minsann. Hon läste dem i närvaro av mig, och tårarna rann ned för hennes fina kinder. Dock behärskade hon sig, hon var en drottning över sin passion men hade uppenbara svårigheter att kontrollera den.

Kent Då blev hon rörd.

riddaren Men ej till vrede. Tålmod och sorg var tydligast som uttryck hos hennes väsen. Ni har ju sett regn och solsken alternera. Hennes leenden och tårar var än finare men åt det hållet. Dessa glada leenden som spelade så ömt på hennes läppar tycktes inte ana vilka gäster som hemsökte hennes ögon, vilka lämnade dem såsom pärlor droppar ner ur diamanter. Kort sagt, den sorgen vore avhållen och älskad varmt av alla som en raritet, om alla lika älskligt kunde härbärgera den.

Kent Ställde hon inga muntliga frågor?

riddaren Då och då så kunde hon ej undertrycka någon suck där fadersnamnet trängde fram med någon flämtning, som om det klämde hennes bröst, men även andra utrop hördes: "Systrar! Vad är ni för damer! Mitt i natten utlämnad åt stormen! Ack, var fanns all normalmänsklig barmhärtighet? Vad har han gjort för att förtjäna att behandlas som ett skadedjur!" Då skakade hon tårarnas vigvatten ut ur sina himmelskt blåa ögon, varpå hon, liksom för att rusta sig, gick bort för att fördjupa sig i sorgen i sin ensamhet.

Kent Det måste vara stjärnorna som kan ge så fullständigt väsensskilda döttrar åt ett och samma par. Det finns ej någon annan möjlig förklaring. Du talade ej mera vid henne?

riddaren Nej.

Kent Var det innan kungen kom tillbaka?

riddaren Nej, efteråt.

Kent Nåväl, den stackars störde och förvirrade kung Lear är nu i staden och kan kanske, när han blivit bättre, minnas vad som pågår och förmå sig till att återse sin dotter.

riddaren Vad hindrar honom?

Kent Hans egen oförsynthet. Minns, att alla dessa sorgliga komplikationer började med att han försköt sin yngsta dotter för en bagatell, en skymt av otillräcklighet, som varje kvinna måste lida av. Nu är det detta som mest plågar honom själv, hans samvetskval, och därför blygs och skäms han inför utsikten att återse den enda som ej svek honom.

riddaren Ack, stackars gamle hedersman!

Kent Vet du något om de krafter Albany och Cornwall har på gång?

riddaren Jag vet blott det, att de mobiliserar.

Kent Nå, jag skall snarast möjligt sammanföra dig och Lear, när han väl kommit åter till den verklighet som han förlorat, och så lämna dig hos honom att med andra där ta hand om honom. Jag skall ha en del att göra under tiden. När jag blivit återupprättad, så skall du icke ångra att du kände mig. Kom med mig, käre vän, jag ber. *(de går ut tillsammans)*

Scen 4. Dover. Ett tält.

Cordelia och en läkare med soldater inträder.

Cordelia Ack, det måste vara han, oigenkännligt karaktärsförändrad, ingenting finns kvar av den som jag en gång kände som min far, i stället en fulländad galenskap, så vild och rasande och lössläppt som en ocean i storm, och samtidigt så salig i sin frihet – han lär vandra sjungande längs vägen, som en yster narr, med blommor i sitt hår i prunkande kulörta kransar, svepande såsom en älvkung in i eget Dover – ack, mitt hjärta bröts i bitar genast när jag hörde om det. Var den dåren då min far, en konung, sin tids klokaste och mest välordnade, så hemfallen åt överdriven och extrem senilitet, om det kan kallas det, jag vet ej annat... Kan han

återställas? Finns det hopp för honom? Kommer han väl någonsin att kunna känna ens igen mig?

läkaren Naturen är vår moder, och hon kan alltid bota allt. Vad han behöver är ordentlig vila. Han har ansträngt sig för hårt i sitt forcerande av sina frustrationer och bekymmer och därtill hårt påfrestats av en chock, som kanske resultat av någon blödning i hans huvud. Men själen finns det alltid hopp om. Den är alltid i grund och botten frisk.

Cordelia Gör vad som helst, min gode man, när han väl kommer i vår vård. Vi måste finna honom först av allt, som inte torde vara svårt, om bara han ej döljer sig. Du ger mig hopp, och allt är möjligt, och du känner ju naturens hemligheter med dess örters undergörande förmåga med mirakelkurer och måhända till och med ett och annat magiskt knep.

läkaren Vi skall minsann allt göra vad vi kan, om bara vi får reda på den vilsne, och jag har gott hopp. Han skall bli återställd. Allt vad han behöver är fullständig frihet från all stress och mänskliga påfrestningar och lugn och ro i överflöd. (*en budbärare in*)

budbäraren Madame, jag bringar nyheter. Den brittiska armén marscherar hitåt.

Cordelia Det är inget nytt. Vi står och väntar på dem sedan länge. Det är bara för min faders skull som vi är här. Allt Frankrike såg deltagande på sin drottning när hon grät så strida floder för sin faders skull att inget kunde stoppa dem, och anständig som den nationen är så sändes en armé hit över bara för att underlätta en fransk drottnings sorg. Här förekommer inga militära ambitioner, bara kärlek och barmhärtighet och önskan att förlösa ett djupt lidande. Jag går i strid och rustning bara för min kärleks skull och lever snart blott bara för att återfå hans själ och hjärta i kontakt med mig.

läkaren Vi skall nog lyckas återbörda honom till en bättre verklighet än den som våldförde sig på honom och som han var alltför god och känslig för. Han vandrar nog helt självmant in till oss och i er famn.

Scen 5. Gloucesters borg.

Regan och Oswald

Regan Men är min svågers styrkor redo och på väg?

Oswald De är på väg.

Regan Och är han själv personligen med dem?

Oswald Med någon svårighet. Er syster är den mera handlingskraftiga soldaten av dem.

Regan Talade lord Edmund med er herre?

Oswald Nej, min fru.

Regan Vad kan min systers brev till honom ha för mening?

Oswald Ingen aning.

Regan Det är viktigt att han håller här sin ställning. Det var farligt av oss efter att ha stuckit ut den gamle Gloucesters ögon att låta honom leva. Var han än nu visar sig så skall han vända allas hjärtan emot oss. Jag antar att lord Edmund gett sig av blott för att av medlidande avsluta gamlingens hjärtskärande och farligt upprörande liv. Han är för oss den sämsta tänkbara publicitet, och Edmund inser det och ämnar åtgärda den saken, kanske även för att utspionera fienden.

Oswald Jag måste efter honom med mitt brev.

Regan Här skrivs för mycket brev. De går i kors och resulterar i förvillelser och dubbla budskap, utom att de missförstås. Vi sätter oss i rörelse i morgon. Stanna här med oss, ty vägarna är farliga.

Oswald Tyvärr så kan jag ej, min fru. Er syster var bestämd beträffande mitt uppdrag.

Regan Varför skriver hon till Edmund? Kan du inte muntligen framföra hennes budskap? Vet du vad det handlar om? Nej, det vet du inte. Du är alltför lydlig och lojal. Låt mig få se det. Det är på mitt ansvar att sigillet bryts.

Oswald Min fru, jag skulle hellre –

Regan Jag vet. Er hertiginna älskar ej sin make. Det är ganska säkert, och när hon var här gav hon högst uttrycksfulla ögon åt den unge fagre Edmund. Jag vet att även du är favorit hos henne.

Oswald Jag, min fru?

Regan Tror du inte jag förstår det? Jag kan genomskåda sådant. Jag är säker på min sak och vad jag känner och vet. Jag råder dig därför att vara öppen och notera, att min man är död. Edmund och jag är överens i samförstånd, att det är lämpligare att han är med mig än hos din fru. Du skall få veta mera. Om du finner honom, ge honom då detta ord, att när din härskarinna hör så mycket av dig, be henne då klara sig så gott hon kan och göra allt hon kan för saken. Därmed bjuder jag dig farväl. Och om någon skulle råka på den blinde handgångne förrädaren, så blir han privilegierad som skär av hans liv.

Oswald Jag önskar att jag själv fick möta honom, frun! Jag skulle visa vems parti jag tillhör.

Regan Det är bra. Farväl.

Scen 6. Vid klipporna ovanför Dover.

Gloucester och Edgar klädd som en bonde.

Gloucester När kommer vi till toppen av den här kullen?

Edgar Det är en uppførsbacke som heter duga, men som alla uppførsbackar tar den slut.

Gloucester Jag tycker att marken är för jämn.

Edgar Du saknar bara tålmod. Visst leder den ju uppför. Hör du havet?

Gloucester (försöker lyssna) Nej, jag hör ingenting.

Edgar Då har även dina andra sinnen avtrubbats med din syn.

Gloucester Driver du med mig? Hörseln skärps, när synen går förlorad. Och din röst är annorlunda. Du talar redigare nu med användning av bättre språk.

Edgar Du misstar dig. Ej nånting har förändrats här hos mig förutom klädseln.

Gloucester Du talar dock ett bättre språk.

Edgar Här är vi nu. Stå stilla. Vilken avgrund vi står inför! Att blicka ner i djupet vållar ett oemotståndligt sug som ger en svindel, så att man blir tvungen att göra våld på sig själv för att avhålla sig från att kasta sig ner... Fåglarna och måsarna längs klipporna är inte ens som skalbaggar i storlek, och där nere rör sig fiskarna med sina verktyg som små möss. Man kan ej höra havet så här högt upp. Jag kan inte blicka ner mer, då jag löper risken att av frestelsen blint ge mig hän åt avgrunden och dessa virvlande och skummande men sköna bränningar så långt där nere...

Gloucester Ställ mig där du står.

Edgar Ge mig din hand. Du är nu blott en fot från denna avgrunds rand. För allt som finns inunder sol och måne skulle jag ej våga tappa...

Gloucester Släpp min hand. Se här, min vän, min sista vän och eskorterare till min befrielse. Här är en annan börs. I den finns en juvel som väl är värd en livstid och kan uppehålla dig så länge du behagar. Måtte gudarna och älvorna beskydda dig och ge dig framgångs välfärd! Gå nu längre bort, bjud mig farväl, och låt mig höra dig gå bort.

Edgar Jag hoppas ni far väl, Sir.

Gloucester Det hoppas jag för er med allt mitt hjärta.

Edgar (avsidet) Så leker jag med hans förtvivlan men blott för att hela honom.

Gloucester (faller på knä) O gudar! Jag förkastar denna värld och tar er här till vittne till att jag fransäger mig allt mitt lidande. Om jag längre skulle bära det och fortsätta att utgöra en pinsamhets belastning under ständiga konflikter med den grymma överheten och med bråk och gräl med omvärldens förakt och hån, så skulle jag blott pina mig i onödan. Om Edgar lever, må då gudarna beskydda honom och hjälpa honom igenom det här. – Min sista vän och värdiga eskort till min förlossning – farväl. *(kastar sig framåt)*

Edgar Borta, Sir. Farväl.

(avsidet) Och likväl vet jag ej hur inbilskheten kan berövas livets skatt, när livet självt låter sig rövas. Hade han stått där han trodde skulle han nu ej behöva mer bekymra sig. Död eller levande? Min herre! Hör mig! Tala, vän! Han verkar nästan borta. Dock vaknar han och rör på sig. Vad är ni, Sir?

Gloucester Gå bort och låt mig dö. Hur kan ni gyckla med en invalid så grymt? Hur kan ni driva med en blind? Vad menar ni? Vem är ni?

Edgar Jag är inte den ni tror. Jag har sänts till er hjälp för att förmå er återvända till ert liv.

Gloucester Jag har ej något liv. Det vet ni väl. Se på mig. Jag är en mask och ej en människa, en påtrampad och vanärad belastning för det tyranni som nu behärskar världen, och som därför helt naturligt ej vill vara med längre.

Edgar Har ni då ej familj? En son?

Gloucester Jag vet ej om han lever.

Edgar Lev då för att åtminstone ta reda på den saken.

Gloucester Jag har inga ögon mer att kunna leta med.

Edgar Låt mig då vara era ögon.

Gloucester Ni, en främling som beständigt byter karaktär och tar en ny gestalt, som lurar mig att tro att jag skall kunna ta mitt liv och som på grymmaste fason blott gycklar med mig för att håna döden, men det ligger något i er metodik. Jag ger er rätt. Nu när jag faktiskt självsvaldigt och frivilligt har dött och överlevt min egen död så ser jag någon mening med att ändå leva. Ni är mig en sällsam vägledare. Nåväl, ni får då som ni vill. Fortsätt vara mina ögon.

Edgar Räck mig er hand och res på er. Seså! *(hjälper upp honom)*

Gloucester Dock såg jag någon glädje i att lämna denna jämmerdal och trotsa tyranniets grymhet med den största demonstration som livet ger en möjlighet till att högt protestera mot oacceptabel outhärdlighet med.

Edgar Hur mår ni? Känner ni er kunna stå på era ben? Ni skälver inte längre.

Gloucester Jag mår alltför bra. Jag borde må långt sämre.

Edgar Ni har överlistat och besekrat döden.

Gloucester Nej, ni förde mig igenom den. Och likväl står jag kvar på samma ställe men som en helt annan människa.

Edgar Väl bekomme.

Gloucester Säg mig det igen. Vem är ni? Hur var namnet?

Edgar Blott en utarmad olycklig tiggare.

Gloucester Det räcker långt, ty det är ändå långt utöver mig och min nuvarande tillintetgjorda ställning, i vars reducering endast döden fattades, men genom er har jag gått vidare igenom den och hamnat ännu mera utanför.

Edgar Något säger mig att vi ej endast passar men är gjorda för varandra.

Gloucester Du talar inte om ditt lidande, som likväl måste likna mitt, men låt oss vandra vidare tillsammans för att se vart denna märkliga baklängesvandring nedåt genom samhället vidare skall leda till. Kanhända vet ni något om min son?

Edgar Vem kommer här?

(Lear inkommer fantastiskt klädd och utstyrd i vilda blommor)

Gloucester En farlig främling?

Edgar Nej, en syn som jag är glad att ni nu ej behöver se.

Lear Nej, man kan ej gripa mig ens för falskmynteri, ty jag är kungen själv.

Edgar O höjden av hjärtsönderslitande patetiska absurda uppenbarelse!

Lear Naturen står som väl är över mänskliga småaktigheter som förbrytelser och politik, i synnerhet när dessa gått i maskopi tillsammans. Därför är jag kung nu av naturen.

Gloucester Den rösten känner jag igen.

Lear Ha, Goneril, du dömde mig till brännmärkning för senilitet för tidigt! Ingen stoppar mig nu, ty ingen människa kan stoppa naturen, och jag behärskar och regerar nu med all naturen! Härifrån skall jag nu gå till rätta med allt människosläktet och denna avgrund av huggormars avföda, som bara förgiftar varandra i sin vilshenhet på väg bort från naturen.

Gloucester Är det inte kungen?

Edgar En kung i varje tum, och ännu mera så i dessa nya sällsamma omständigheter när allt har vridits fel och kungen som den mest vridna av alla ändå framstår som den klokaste.

Lear Min herre, darra icke för mig, även om jag måste döma dig. Jag förlåter dig. Vad var ditt brott? Otrohet? Du slipper dö. För otrohet skall ingen dö, ty alla människor är dömda till att falla för sin otrohet, och Gloucesters oäkta bastard till son var vänligare mot sin fader än mina fördömda döttrar.

Gloucester O, låt mig få kyssa denna ömma fadershand!

Lear Låt mig först få torka av den. Annars stinker den av dödlighet.

Gloucester O våldtagna härlighet och skändade överlägsenhet! Så verkar nu all skapelsens krona ha förtrampats av de svin som vältrar sig i att fördärva världens gång! Säg, känner ni igen mig?

Lear Jag kommer mycket väl ihåg de ögonen. Säg, skelar du åt mig? Du tycks betrakta mig med någon eftertankens inåtvända reflektioner. Kan du se mig? Jag ser dig, men du tycks inte kunna eller vilja möta min dock nådigaste blick. Vad är det med dig? Och det frågar jag, som ej ens vet vad det går åt mig. Men läs upp den här kungörelsen för mig. Den verkar säga något om oss.

Gloucester Ack, jag skulle inte kunna läsa ens om alla bokstäver var solar.

Edgar Detta är för outhärdligt. – Tvinga honom inte, Sir. Han har ej ögon mer att kunna läsa. Kan ni inte se det?

Lear Nej, ty mina ögon är för skumma och ser blott i syne. Därför måste till och med en blind kunna se bättre än jag. Har han då ej ens ögonen med sig? Har han glömt sina glasögon? Jag kan inte se att han använder emaljögon. Alltså måste han åtminstone vara synsk. Var så god och läs.

Gloucester Med mina tomma ögonhålor?

Lear Till exempel. Har du ingenting i skallen? Skyll på såpa. Tomma ögonhålor är ingen ursäkt för en blind. Du är inte övertygande. Det vet ju varje

blind, att en blind ser bättre än någon som går med tomma ögon. En blind om någon är seende liksom en galning om någon är klok nog att inse att världen är galen, i motsats till världen, där alla som deltar i den är ohjälpligt förryckta och galna. Så medge, stackars minister, att ni visst kan se om dock sådant allenast som andra ej kan se.

Gloucester Jag ser vad jag ser med känslorna.

Lear Det är det jag menar. Det kan vem som helst se, att okänslighet styr världen, och därför är den galen. Jag vädjade till mina döttrars känslor, men de hade inga, och de styr nu världen, och därför går den åt helvete. Det kan vem som helst se utom mina döttrar, för de har inga känslor att se med. Man fattar hela världsordningen bara med att studera hur en tiggare blir utskälld av en hund. Tiggaren flyr för att slippa bli biten av den skällande hunden. Där har du hela världsordningen: en hund blir åtlydd bara för att han har ett ämbete, nämligen att skälla. Så skällde mina döttrar ut mig, som hyndor, och deras män lydde dem som hundar. De regerar nu Albion: skällande hyndor och lydiga hundar, medan mänskliga människor i hundarnas ställe nödgas sticka svansen mellan benen och sticka för att slippa bli bitna. Ändå blir de bitna. Se bara på dig där. Vem har bitit ut dina ögon? Hundar eller hyndor eller bådadera? Kanske för att du vägrade skälla med flocken. Skaffa dig emaljögon, så slipper du se mera av eländet, och ingen ser då mer att du ser med tomma ögon, ty dina emaljögon skall producera lika tomma blickar som alla andras.

Edgar Vem kan påstå att denna kung är galen?

Lear Om du dock vill insistera på att gråta, tag mina ögon, de har gråtit färdigt och behöver en annans tårar för att få nytt liv. Jag känner dig mycket väl. Du är Gloucester. Du måste fortsätta vara tålmodig; vi lyckades gråta oss ända hit. Men hur mycket vi än har gråtit, käre vän, så grät vi ändå aldrig mer än när vi först såg dagens ljus. Då hade vi ej anledning att gråta ännu men grät desto mera desperat, ty vi såg, vi kände, vi visste kanske mer om livet än vad vi någonsin fått veta senare. Vi fann oss olycksaligt levande och grät oss fördärvade genast.

(riddaren inträder med uppåktning)

riddaren Här är han äntligen! Ta hand om honom! Sir, er dotter...

Lear Nej, jag har ej någon dotter, ty de två jag hade var bortbytingar som nästlade sig in i min förpinta drottningssköte för att döda henne. Vilken av dem? Vad vill hon med mig? Har hon ej plågat mig tillräckligt? Är jag fånge nu? Nåväl, man kan ta lösen för mig, och vill man ej det så har man här en ny oskäligen godtrogen familjefar att rycka ut hans ögon på. Är det ej rimligt? Vad annat duger mina döttrar till? Eller kanske de är nådiga nog att ge mig någon hjärnkirurg att rensa ut min sjuka hjärna med, som de så gärna dricker upp, om jag rätt känner dem.

riddaren Min herre, ni har en tredje dotter.

Lear Hade. Jag förbrukade henne själv. Hon gjorde rätt som flydde ut ur landet.

riddaren Hon är här, min konung, att återställa ordningen och återinrätta er i alla era ämbeten och rättigheter.

Lear (till Edgar) Vad dillar han om? Är han galen? Detta är för mycket. Det är bäst jag flyr. *(rymmer)*

riddaren Skynda efter honom, men behandla honom varligt! – Jag har aldrig sett något mer patetiskt. Har han glömt sin tredje dotter? Minns han inte att hon finns? Har två så fullständigt lyckats förändra all naturen, att de ensamma beslagtagit hans hela värld?

Edgar Det lutar tyvärr däråt, min herre. Jag förstår att hon är här med en armé. Är något slag på gång?

riddaren Definitivt, och alla talar om det, ty det slamras överallt med vapen.

Edgar Och den andra hären, är den nära?

riddaren Den är på väg med hast. Man står på vakt och står och väntar den med hög beredskap överallt.

Edgar Jag tackar er för era nyheter.

riddaren Drottningens främsta intresse och mål är dock att rädda kungen, inte bara hans person utan framför allt hans hälsa. Därför är vi här att säkert få honom i säkerhet.

Edgar Tack, min vän. (*Riddaren går.*)

Gloucester Här ges det ständigt mer att leva för. Låt icke åter självmordsfrestelsen hemsöka mig med ofrivilliga impulsivtetsbeslut!

Edgar Det gläder mig att se er komma på allt bättre tankar, fader.

Gloucester Säg mig nu igen, vem är ni?

Edgar En hårt prövad fattig man som ni, som blir allt mer benägen att prioritera anständig barmhärtighet. Ge mig er hand, så skall jag leda er till något bättre läger.

Gloucester Tack, min vän. Er gåtfullhets mysterium sporrar mig.
(*Oswald in*)

Oswald Den efterlyste! Det är satt ett pris på detta blinda huvud för att främja min karriärs intressen! Stackars gamle vedervärdige förrädare, du slipper lida mer, blott döden fattas dig, så om du önskar be en sista bön, så fatta dig då kort.

Gloucester (till Edgar) Min vän, din vänskap sätts nu genast på ett värre prov.

Edgar Var inte orolig. – Ett ögonblick, min herre!

Oswald Vad är du för bonde som går mellan rättvisan och en förbannad värdelös förrädare? Gå till dina pumpor! Slåss med dem, om du ej önskar tappa huvudet!

Edgar Ditt huvud sitter lösare än mitt. Så känner du då ej igen mig?

Oswald (synar honom) Är du inte den där galne token Tom? Vad gör du här? Släpp armen om den gamle! Det är bara honom jag vill ha. Idioter ger mig inga pengar.

Edgar Min gode man, ge dig iväg och låt oss stackars folk få va' i fred. Du skulle bara våga förolämpa denne gamle man. Du vet ej vilka pumpor, gurkor och kalkoner du här har att göra med. Om du vill slåss, så var så god, men klaga inte sedan på att jag var slagfärdig.

Oswald Du vågar käftas, knöl!

Edgar Vem har muckat gräl här, va? Du ville vara huvudjägare på denne gamle mans bekostnad! Vet du vad det innebär?

Oswald Att han skall dö, och även du!

Edgar Min vän, det blir du själv som blir ett huvud kortare! (*De slåss. Oswald faller.*)

Oswald Din dräng och slav, du slog mig!

Edgar Vad var det jag sa? Klaga inte!

Oswald Jag är färdig. Tag min börs. Där skall du finna penningmedel som jag ber dig ge mig en anständig begravning med. Där skall du även finna viktig post till Edmund, jarlen av Gloucester. Försök att få den fram till honom, om du har den minsta heder i din låga kropp. Aldrig kunde jag ha dött mer olämpligt! (*dör*)

Edgar Dig känner jag för väl, din usla och servila skurk, en tjänare åt dina älskarinnors räligeaste laster, optimal för deras odling av dem. Ja, så mycket heder har jag att jag varken ämnar ge dig en begravning eller framföra din post. Så mycket heder har jag att jag gör mig helt till dess mottagare själv och därtill håller dina svarta pengar, prisjägare.

Gloucester Är han död?

Edgar Fullständigt. Ta det lugnt, far, och sitt ner. De brev han nämnde torde gälla mina vänner. Han är död, och jag beklagar blott att han dog ensam – det finns värre skurkar kvar. Låt se. (*öppnar breven*) Det heter, att man ej får läsa andras brev, men för att lära känna våra fiender och deras strategi så är det helt berättigat att slita sönder deras hjärtan, och ej något kunde vara lagligare. (*läser*) "Kom ihåg hur vi blev överens. Du kommer att få många tillfällen att låta honom dra det korta strået. Om han klarar sig och kommer hem igen från kriget är det ingenting att göra, jag är pantad som hans sängslav, och hans säng blir min tortyrhåla och fängelse, från vilket än jag hoppas du skall kunna fria mig och ersätta med ett mer lämpligt äktenskap. Så hoppas jag, din framtida fru och tillgivnaste vän, Goneril."

Här har vi alltså läget och konspirationen, hon vill byta man och avlägsna sin make med min broders hjälp, som skulle bli hans efterlängtnade ersättare. Så skrotar ludret äkta man och tar hans lönnmördare till bättre man i stället. Hur tänker dessa kvinnor? Är då älskogsåtrån allt och som mest förnäm och attraktiv när den till föremål utväljer nattsvart kriminella hänsynslösa intrigörer, som tycks vara enkelriktat inställda på att självdestruktivt så vitt och brett som möjligt sprida ondska överallt? Inte konstigt att vi aldrig mer i denna världen kan bli fria från inbördeskrig.

Gloucester Kungen föregår med gott exempel i sin rena galenskap. Hur outhärdligt är det inte att beständigt vara redigt medveten och känna sina sorger utan att rätt kunna ge dem uttryck genom illvrål genljudande genom hela universum! Men kungen fann en väg till detta och tycks själv ha valt sin konsekventa galenskap blott för att kunna rasa ut ordentligt och samtidigt glömma eller få distans till sorgernas och lidandets olidlighet. (*Trummor i fjärran.*)

Edgar Ge mig er hand. Jag hör på avstånd krigets trummor. Kom, min far, jag vet en vän som väntar på oss.

Scen 7. Ett tält i det franska lägret.

Cordelia, Kent och läkaren.

Cordelia O min gode Kent, hur skall jag leva och arbeta för att likna dig i godhet? Mitt liv blir för kort, och jag är otillräcklig i det mesta.

Kent Blotta erkännandet är en lön för mycket. Jag gör bara vad som måste göras och inskränker mig till fakta och nödvändigheter. Det är allt.

Cordelia Jag ber er lägga av de paltor som blott erinrar om sämre tider. De utgör en förklädnad som ej någonsin kan vara värdig er.

Kent Ursäkta mig, min fru, men det är säkrast att jag än så länge förblir okänd. Jag måste be er att ni inte känner mig tills det blir dags att äntligen få lägga av de hemska masker som förvridna tider tvingat oss att bära.

Cordelia Alldeles som ni vill, min vän. (*till läkaren*) Hur mår vår far och konung?

läkaren Ännu sover han, och det blott att han sover är ett gynnsamt tecken.

Cordelia O ni bättre gudar, laga detta brustna hjärta och giv honom åter hans förstånd, som fräntogs honom genom orätt och gemenhet! Låt honom få känna att han är bland människor igen och bland de sina!

läkaren Om ni behagar, drottning, tror jag vi kan väcka honom nu. Han har sovit ut ordentligt.

Cordelia Jag litar helt på er. Gör som ni finner bäst. Är han anständigt skrudad? (*Lear in i bärstol buren av tjänare, riddaren i tjänst hos honom*)

riddaren Ja, min drottning, i hans tunga sömn så passade vi på att kläda upp honom i rena kläder.

läkaren Var närvarande, min fru, när vi väcker honom, så mår han säkert väl.

Cordelia Naturligtvis.

läkaren Kom närmare. Det hjälper säkert även med behagligt angenäm musik.

Cordelia O min käre far, på mina läppar vilar restaurationens medicin, och låt min kyss förjaga alla de demoners ärr och minnen som åsamkats av mina två stackars systrar.

Kent Er omsorg är hans största säkerhet.

Cordelia Om du inte varit deras fader hade mitt medlidande med dem stött på berättigat ifrågasättande, men din person är nog för att förlåta allt. Var detta då ett ansikte som kunde trotsas, när det trotsade de stormigaste element? I den natten så skulle även den hund till min fiende som bitit mig ha sökt sig till min härd, alltmedan du förbrödrade dig med det värsta slödder, galningar och svin i hemsökt ruckel för att söka skydd i använd sölad halm. Det är ett sannskyldigt mirakel att du överlevde och ej fann ett slut med ditt förstånd, och att du nu trots allt är på väg tillbaka. Jag tror han vaknar. Tala till honom.

läkaren Madame, det lämpligaste vore ni.

Cordelia Hur mår min kung och fader? Mår ni väl, ers majestät?

Lear Du gör mig orätt som har hämtat upp mig ur min grav. Du är en salig själ, men jag är bunden på ett hjul av eld, som mina egna tårar övergjuter såsom smultet bly.

Cordelia Sir, känner ni igen mig?

Lear Det vet jag säkert, att du är en ande. Men när dog du?

Cordelia Han är alltjämt borta!

läkaren Han har knappast vaknat. Lämna honom ensam och i fred ett ögonblick.

Lear Var har jag varit, och var är jag? Fagert dagsljus? Hänsynslöst man driver med mig. Om jag såg en annan hånad så, jag skulle dö av medlidande. Jag vet ej vad jag skall säga. Jag kan inte svära på att dessa äro mina händer. Låt oss se. Här är en nål. Jo, jag känner att den sticks. Jag önskar att man kunde försäkra mig om mitt tillstånd.

Cordelia O far, se på mig, och håll välsignande dina ådriga händer över mig. (*knäböjer. Lear vill också falla på knä.*) Nej, Sir, inte ni. Ni får ej böja knä.

Lear Jag ber dig, gyckla inte med mig. Jag är en mycket godtrogen och dum och gammal man, som nu fyllt åttio år och mer, och är ej med en enda timme yngre eller äldre. I all enkelhet och rent ut sagt, jag fruktar att jag inte är vid mina sinnens fulla bruk. Det tycks mig att jag borde känna dig och denne man, men jag är tveksam och okunnig om vad detta är för plats, och med all erfarenhet jag har så vet jag inte hur jag har fått dessa kläder, inte heller vet jag var jag tillbringade den sistlidna natten. Skratta inte åt mig, men det tycks mig, som jag är en man, att denna unga dam bör vara min Cordelia.

Cordelia Det är rätt! Det är just jag!

Lear Är dina tårar våta? Ja, så verkar det. Jag ber dig, gråt ej. Om du har gift åt mig så skall jag dricka det. Jag vet att du ej älskar mig, för dina systrar har, om jag minns rätt, gjort mig en orätt, medan du var den som hade orsak därtill, icke de.

Cordelia Ingen orsak alls, ej någonsin!

Lear Är jag i Frankrike?

Kent Ni är i ert eget land, Sir.

Lear Gyckla inte med mig.

läkaren Var vid gott mod, kära drottning. Som ni ser har raseriet dött hos honom, och likväl kan det vara farligt att gå över och erinra honom om den tid som

han förlorat minnet av. Be honom dra sig in tillbaka och låt honom vila tills han småningom blir bättre.

Cordelia Behagar det ert majestät att ta en promenad?

Lear Jag ber dig att ha tålamod med mig. Jag är så gammal och så dum. Försök förlåta, och om det går, även glömma.

Cordelia Det finns ingenting för någon av oss att förlåta. Vi är oskyldiga alla och allenast offer för ett gåtfullt ödes vilda outrannsakliga lekar.

Lear Jag skall gå med dig, om du vill gå med mig. (*Alla ut utom Kent och riddaren.*)

riddaren Är det sant att Cornwall blivit dräpt?

Kent Det är alldeles sant.

riddaren Vem leder nu hans folk?

Kent Det sägs, att det är Gloucesters son bastarden.

riddaren Det sägs att äkta sonen Edgar som blev bannlyst är med Kent i Tyskland.

Kent Rapporterna varierar. Det är dags att vara på alerten. Rikets samlade arméer är på väg hit.

riddaren Det är oundvikligt att det blir ett blodigt slag. Farväl, Sir. (*går*)

Kent Min kurs är klar, och jag har blott en sak att genomföra, men om jag skall segra eller falla, om allt skall gå bra eller gå under hänger på hur slaget går.

Akt V scen 1. Det brittiska lägret.

Trummor och fanor, Edmund, Regan, uppvaktning och soldater.

Edmund Tag reda på om hertigen står vid sitt sista ord, eller om han som vanligt ändrat sig. Han håller ständigt på med tveksamheter och självförebåelser. Ombytligheten har hos honom blivit kronisk. Håll mig underrättad.

(*en riddare går ut*)

Regan Vår svåger har på sistone förlorat sig.

Edmund Det tror jag inte på, min fru.

Regan Säg som det är, vid all den godhet som jag slösar på er – älskar ni min syster?

Edmund Så som sig bör.

Regan Men har ni någonsin sökt fram er till det för en äkta man privata förbehållna stället?

Edmund Den tanken missklär er.

Regan Jag håller det för föga troligt att ni sammangjutit er med henne.

Edmund Aldrig, på min ära.

Regan Jag kan inte tåla henne. Gode vän, bli aldrig för intim med henne.

Edmund Var inte rädd för det. Här är hon nu med maken.

(*in med trummor och fanor Goneril, Albany och soldater*)

Goneril (avsides) Hellre led jag nederlag i slaget än att hon fick ta honom från mig.

Albany Kära syster, nu är vi förenade i äntlig samdräkt och med våra styrkor inför avgörandets slag. Sir, jag har hört att kungen har förenat sig med invaderaren från Frankrike, hans kärlekslösa opportuna dotter jämte andra, vilket väckt ett ramaskri av harm från hela landet, som nu reser sig mot denna fräcka invasion. Där jag inte kunde vara ärlig var jag aldrig ännu modig, och min sak är att försvara landets oberoende och suveränitet, ej för att hindra kungens återinstallering. Det är ej Frankrikes allians med honom vi bekämpar utan vår självständighet som vi försvarar.

Edmund Det är rimligt och för er en ädel sak.

Regan Varför diskutera detta?

Goneril För att vi skall stå förenade mot fienden. Privata tvister och intressen har ej någon talan här.

Albany Låt oss ha rådslag och planera för vår strategi med våra generaler.

Edmund Jag skall strax förena mig med er.

Regan Går du med oss, min syster?

Goneril Nej.

Regan Det vore lämpligt. Jag dig ber att vara med oss.

Goneril (avsesides) Hon är svartsjuk. Hon kan inte lura mig. – Nåväl, jag kommer med er.

Edgar (visar sig, till hertigen) Om någonsin ers nåd var villig lyssna till en fattig stackare, så ber jag er att höra mig.

Albany (till de andra) Jag kommer efter. (*Alla ut utom Albany och Edgar.*) Tala.

Edgar Innan ni beger er ut i striden, ber jag er att läsa detta brev. Om ni får seger, låt trumpeten ljuda för den man som överräckte det. Hur eländig jag än må synas vara kan jag föra fram ett vittne till bekräftelse av saken. Om ni lider nederlag, så är affären avslutad, och man behöver icke göra mer. Försynen vare med er!

Albany Vänta tills jag läst ert brev.

Edgar Det får jag inte göra. När den tiden kommer skall jag stå till tjänst. Låt härolden då kalla, och jag kommer.

Albany Var välkommen åter. Jag skall läsa brevet. (*Edgar ut*)

Edmund (in igen) Fienden är inom räckhåll. Samla era styrkor. Vi kan bara gissa deras antal och kapacitet, men vi har spioner ute. Det är viktigt att ni gör er redo.

Albany Vi skall samla oss ordentligt. (*ut*)

Edmund Jag har svurit båda dessa systrar all min kärlek, båda lika svartsjuka och avundsjuka på den andra, båda stungna hårt av kärleksormens kluvna tunga. Vem av dem skall jag då välja? Båda? Ingendera? Eller bara en? Ingendera kan bli tillfredsställd och avnjutad om båda överlever. Att ta änkan skulle göra Goneril fullkomligt galen och ursinnig, och så länge hennes make lever kan jag knappast spela med det kortet. Vi får se vad utkomsten av slaget blir. När det är över kan hon själv förordna om hans hädanfärd. Beträffande den nåd han önskar visa gubben Lear och hans naiva dotter så skall den aldrig kunna genomföras. Vi skall vinna, och med dem i vårt våld kan ej ges pardon. De har ju anstiftat och gjort sig skyldiga till krig mot vår nation. Här gäller det att stå upp till försvar och strid, ej till att debattera.

Scen 2. Ett fält mellan de båda lägren.

Lear och Cordelia tågar med fanor och trummor och soldater över scenen.

Sedan uppenbarar sig Edgar och Gloucester.

Edgar Här, du gamle, håll dig skyddad här i skuggan med ett vänligt träd som värd. Be innerligt att rätt sak må hembära segern. Om jag någonsin får se dig mer och kommer här förbi så skall jag trösta dig. Håll ut och vänta under tiden.

Gloucester Vare nådens lycka med er, Sir! (*Edgar ut*)

(*Stridsgny och larm från slagfältet*)

Så larmar världen hela tiden över ingenting i ständigt uppförstorad överdriven stress som driver mänskligheten oavlatligt mera galen och okontrollerbar, medan allt vi fromma goda oskyldiga människor kan göra är att observera och beklaga och, om vi har turen att stå utanför, försöka hålla våra händer rena. Men den oskyldige drabbas alltid icke desto mindre.

(*Edgar in igen*)

Edgar Iväg, du gamle far, ge mig din hand, vi måste fly. Kung Lear har tagits fången med sin dotter, slaget är förlorat, allt vi nu kan göra är att komma undan. Ge mig handen.

Gloucester Icke ett steg vidare, min vän. Jag ruttar hellre här än lider mer med världens destruktiva gång.

Edgar Har ni fått självmordstankar nu igen? Det duger inte. Vi är ej värdiga vårt liv om vi ej övervinner det med att uthärda det till slut. Vi mognar under tiden, vilket kanske är vår enda tröst. Kom med mig nu.

Gloucester Jag ger dig möjligheten att ha rätt och följer dig. Varthän? Det får vi se, om vi så inte mer har ögon.

Edgar Kom igen nu. (*de går*)

Scen 3. Det brittiska lägret vid Dover.

*Edmund in under flygande fanor och klingande spel som triumfator,
Lear och Cordelia som fångar, officerer och soldater.*

Edmund För dem bort i säkerhet med noggrann vakt, tills vi får veta vad de härskande beslutar om dem.

Cordelia Vi är ej de första som i bästa syften skaffat oss den sämsta lönen. För din skull, min misshandlade och förtryckte far, är jag förkrossad. Jag har inget mot att lida själv och kan stå ut med vad som helst, för lidanden är kvinnor bättre utrustade av naturen än de ytligt starkare men psykiskt sårbarare männen, som likt ekar kan bli fällda av en storm alltmedan veka mjuka vasstrån aldrig bryts men reser sig igen. Får vi ej träffa våra systrar, kungens döttrar?

Lear Aldrig mera i mitt liv! Kom med mig, älskade, till fångelse. Där hör vi hemma nu när tyranniet segrat och förjagat varje hopp om ljus och dräglighet i detta land. Där skall vi sjunga som kanarie fåglar blott för att vi är tillsammans, och jag skall ständigt ligga ner på knä för dig och be dig om förlåtelse. Så skall vi leva, bedja, sjunga och berätta sagor för varandra, skratta åt en världs förblindade förtappelse, där hundar skäller ut all frihet, och få höra larvigt skvaller om intrigerna vid hovet, som ju aldrig tröttnar på att göra bort sig, varför hovet är ett hov så länge det nu varar. Vi skall även nogsamt diskutera vem som vinner och förlorar, vem som rycker in och vem som rycker ut och utstudera alltings gåtfullhet och finna gåtan med systemets universum som om vi var Guds utvalda spioner; och vi skall där vänta ut och överleva stora mänskors pack och sekter, hur de segrar och förgås i evigt böljande, som ebb och flod fram och tillbaka helt berusade av månens faser, solförmörkelser och månförmörkelser.

Edmund För undan dem, ty de är färdiga. De har ej annan roll att spela nu i livet än den urmodiga kungens gaggighet.

Lear På offer sådana som vi, Cordelia, kastar själva gudarna sin rökelse. Har jag funnit dig till slut? Den som nu försöker skilja oss skall bara lyckas vända hela himmelen emot sig i ett värre raseri än mitt, ty jag står nu förenad i förbund med universum och skall aldrig mer förlora den kontrollen, som begåvades mig genom min totala utflippning, som var nödvändig. Gråt ej mera. Du har kanske liksom jag förlorat hela världen, men i stället har du vunnit mig. Den onda tid de vunnit åt sig genom fult spels seger skall förtära dem med hull och hår och konsumera dem själva så att ingenting blir kvar av deras väsen, som skall glömmas frivilligt av alla, förrän de skall få oss åter till att gråta. Vi har vunnit, ty vi har förlorat allt utom varandra, medan de förlorat som har vunnit makten men förlorat sina själar och sin framtids evighet i den fåfänga självbedragande narraktiga processen. Kom, min vän, min

älskade, min dotter, vi skall leva ljuvt i sus och dus i fängelset i själens ljus hur djupt all världens mörker än må vara.

Cordelia Nu kan jag dö, min far, om blott jag aldrig mer förlorar dig.

Lear Det kan du aldrig mera göra, ty jag har ju återvunnit dig. (*Lear och Cordelia förs ut*)

Edmund Kom hit, kapten. Hör på. Tag denna order. (*ger honom ett papper*) Följ dem ner till fängelset. Jag förelägger dig ett steg på din karriär. Om du blott följer instruktionerna har du din framtid säkrad. Vet, att ömsinnet går aldrig väl ihop med svärdet, makten eller karriärens framgång. Säg att du skall göra som här står, eller gå och sök din lycka annorstädes.

kaptenen Jag har inget val, ers nåd, än blott att lyda order.

Edmund Gör det då, och låt mig veta skriftligen när det är gjort. Och gör det genast, innan tveksamheten sätter in med eftertankens vecka skrupler, som kan få en åsna till att backa bort från vad som helst. Jag kan ej tåla gråtmildhet och kärlekspunk och barnsligt jollrande förtjusning. Lycka är en illusion som måste krossas. Om du är en man så kan du inte tveka.

kaptenen Om det är en manlig uppgift skall jag genomföra den.

Edmund Du skall belönas rikligt för ett positivt och lyckligt resultat. (*kaptenen går*)

Här kommer nu det praktfullt brottsliga patrasket med belöningen åt mig för att jag slutgiltigt besegrat oskulden och kärleken och dess odrägliga sentimentalitet.

(*Fanfarer, Albany, Goneril, Regan och andra krigare inträder.*)

Albany Sir, ni har med heder och bravur skött detta slag och fört det till en lysande klar seger för vårt fria land mot utländsk inblandning. Segern är förkrossande, då du har tagit dem till fånga som har lett det här inbördeskriget. Överlämna dem till mig, så vi får använda oss av dem som de bäst förtjänar och bäst passar landets säkerhet.

Edmund Sir, jag fann det lämpligt att förpassa den debile gamle kungen till ett säkert ställe under väpnad vakt till isolering för att hindra hans inflytande med blödiga och vädjande sentimentala blickar som med hans trots allt bevarade kungliga titel och förflutna kunde påverka allmogen och simpla människor negativt. Med honom satte jag i isolering även drottningen av samma skäl, och de skall stå till ert förfogande i morgon när ni går till rätta med anstiftarna av detta onödiga krig. De må betala för det. Vi har blött och svettats för det, vänner har förlorat vänner, och ett brödrakrig som detta måste sätta outplånliga och långlivade traumata och sår. Cordelia och hennes far har mycket i sin ansvarslöshet och inkompetens att stå till svars för.

Albany Sir, ni får ursäkta, men ni är en underordnad blott i detta fälttåg, ej en broder.

Regan Tala för dig själv. Du glömmer här att det är vi, jag och min syster, som har makten att beställa och förordna. Han har trots allt lett vår här till seger och förenat den i ära, han fick högsta ledarskapet och har mer än väl levt upp till det, varför han mycket väl har rätt att gälla för en broder.

Goneril Sakta nu i backarna. Han har förtjänat sina lovord och meriter själv utan din hjälp.

Regan Han utsågs till vår general av mig och står vid sidan av de främsta.

Albany Varför har han inte äktat dig som så favoriserar honom?

Regan Han har inte bett mig, men din profetia kan slå in.

Goneril Och vad får dig att inbilla din fåfänga att han kan göra det?

Regan Jag orkar inte svara dig, ty jag mår inte bra. Jag är uttröttad och har inte ätit, syster. Annars skulle jag ge dig ett svar på tal att bita i, din svartsjuka

beräknande och lömska krokodil. Jag ber er, general, ta hand om mina män och fångar och allt vad vi vunnit. Gör med dem som dig behagar, murarna är dina, må all världen vara vittne till att jag här gör dig till min lord och kännare.

Goneril Du ställer alltså anspråk på att äga honom.

Albany Har du någonting emot det? Gör du anspråk själv på honom? Det låter nästan så. Det har du ej befogenhet till som min maka.

Edmund Sir, ni äger henne inte.

Albany Jo, ditt halvblod, det är just vad jag som laglig make gör.

Regan (till Edmund) Låt trumman gå och ljuda högt till äran av vår seger och din framgång.

Albany Vänta litet. Vi är inte färdiga. Det återstår ett ärende som ej kan vänta. Edmund, du är härmed arresterad för förräderi, och med dig arresterar jag den här förgyllda ormen. (*pekar på Goneril*) Dina anspråk, syster Regan, jävar jag med åberopan av min makas hemliga kontrakt med honom, Om du ämnar gifta dig med honom, vänd dig då till mig, som för min hustrus talan, som med sina egna anspråk vill förkasta dina.

Goneril Vilken scen! Du artar dig, min hertig!

Albany Gloucester, ni är vapenför. Här är min handske. (*kastar den*) Om ej någon annan även söker sak med denna samlare på ondskefulla, snikna och förintande förräderier, som en huggormshona full av giftsprutande yngel, kräver jag att först få göra det.

Regan Det här är sjukt. En till som blivit galen.

Goneril Sjukt minsann, om inte skall jag aldrig mera tro på mediciner.

Edmund Här är då min egen och mitt svar. (*kastar sin handske*) Den som benämner mig förrädare är falsk och en lögnaktig skurk. Låt trumpeteten skalla, och låt någon träda fram till stöd för hertigens anklagelser, om någon sådan finns. Jag står för vad jag är för sanningen och hedern och har ingenting att blygas för.

Albany En härold hitåt!

Edmund Härold! Hämta hit en härold!

Albany Du står ensam, ty alla dina soldater tillhörde mig och har av mig entledigats.

Regan Jag blir allt mera illamående.

Albany Hon mår inte bra. Ledsaga henne hem till hennes tält. (*Regan hjälps ut.*)
(*en härold in*)

Kom hitåt, härold. Låt trumpeteten ljuda, och läs sedan upp mitt budskap.

kaptan Låt trumpeteten ljuda! (*en trumpet ljuder*)

härolden Om någon man av någon grad och/eller kvalitet och/eller utom eller inom hären vidimerar att Sir Edmund, jarl av Gloucester, är en mångfaldig förrädare, så låt då honom träda fram inför trumpeteten tredje smattrande, ty jarlen nekar till anklagelsen.

Edmund Blås! (*trumpet*)

härolden Igen! (*trumpet*)

härolden Igen! (*trumpet*)

(*En annan trumpet svarar. Edgar inträder beväpnad med trumpet.*)

Albany Fråga honom vad han avser, varför han framträder inför kallelsen av vår trumpet.

härolden Vem är ni? Namn och rang? Och varför har ni svarat på signalen?

Edgar Mitt namn är förlorat, söndergnagt och konsumerat av förräderiets glupande aptit och ambitioner, men jag är så ädelboren som den man jag träder fram för att avslöja.

Albany Vilken man är det?

Edgar Vem utger sig Edmund, jarl av Gloucester?

Edmund Det är jag. Vad är din sak med honom?

Edgar Dra ditt svärd, och om mitt tal är förolämpande mot någon minimal portion av adelhet av det förgrämda hjärta som du inte har, om det ej är av sten, så må ditt vapen träda till försvar. Här är mitt eget. Jag representerar med all rätt en heder, ställning och en trohet som du saknar trots din styrka, titel och framstående karriär av enbart framgång och triumfer. Trots ditt segersvärd och dina triumfer vidhåller jag med bestämdhet att du är en lömsk och låg förrädare, då allt vad du består av blott är falskhet, otrohet, bedrägeri och utstuderad ondska, vartill jag som vittnen har din broder och din fader, ej blott till ditt vidriga förräderi mot dem men även mot din hertig, den som kommenderar dig, vars liv du deltagit i en konspiration för att förintä. Om du säger nej är detta svärd berett att med moralisk överlägsenhet besegra dina lögner och för alltid stäcka dem. Du är en lögnare vad du än säger och har så alltid varit.

Edmund Jag känner icke dig och har ej någonsin förr sett dig, stackars bonde i en opassande rustning av den lägsta kvalitet, du är en äventyrare som rider högt på illusionen av de märkligaste fabler som du hört, men du tycks ändå mena vad du säger, och du talar klart som om du hade någon uppfostran och bildning, varför jag ger dig chansen att försvara dig. Jag kastar åter till dig dina imbecilla och absurda långsökta anklagelser och påstår att ditt hat är lika utan orsak som det ej är övertygande. Du känner icke mig. Jag känner mig och vet vem jag är och vad jag går för och vet, att allt du säger är befängda fantasier, som blott ber om att bli utsläckta och glömda. Låt trumpeteten tala! (*trumpetfanfar. De slåss. Edmund faller.*)

Albany Rädda honom! Rädda honom!

Goneril Du var svag, min unge Gloucester. Du behövde inte gå i svaromål emot en okänd opponent. Du ligger nu bedragen av dig själv men ej besegrad, endast lurad av ditt öde. Så fungerar det.

Albany Håll käften, käring, eller detta brev skall tysta dig. Förrän du dör, du djävul värre än hans namn, läs själv om din förbrytelse, som bara är den senaste. Ni rör det inte, käringdjävel, för ni kan det redan, eftersom ni själv har skrivit det.

Goneril Om så är fallet är dock landets lagar mina, inte dina. Jag står över varje möjlighet till åtal och kompromettering. (*går*)

Albany Hon tror fortfarande att hon kan vara något, det infama monstret. Nå, min herre, läs! Säg, känner ni det brevet?

Edmund Fråga inte mig om vad jag vet.

Albany Gå efter henne. Hon är desperat och kan nu ta sig före vad son helst. Ta hand om henne. (*tjänare ut*)

Edmund Allt vad jag står anklagad för är jag skyldig till och mycket mer därtill. Tids nog skall allting komma fram. Det är förbi, och jag är färdig. Men vem är du som har lyckats luska reda på så mycket om mig att du genomskådat mig, som ingen annan gjort? Om du är ädelboren måste jag förlåta dig.

Edgar Så låt oss byta älskvärdheter. Jag är inte mindre av ditt blod än vad du själv är, Edmund, kanske mer, och desto mer för att du fick mig utkastad, förvisad, bannlyst och allt utom dödad. Känner du en fader som du deltog i förräderiet av, när han blott ville hjälpa en som var i nöd? Han var min fader även, men i motsats till dig själv, i stället för att bidra till att hans syn släcktes blev jag sedermera för honom hans ögon, utan att han visste vem jag var.

Edmund Då är du Edgar. Cirkeln är nu sluten. Allting stämmer, och vi är tillbaka där vi började, jag blott en ärelös bastard och du min överman med alla titlar,

rättigheter och framtida möjligheter. Jag såg en chans och tog den. Det var allt. Det var mitt enda brott, men jag var konsekvent och har löpt linan ut. Mitt fall är rättvist, och jag har ej någonting att ångra.

Albany (till Edgar) Blott ditt sätt att gå förrådde något ädelt. Låt mig få omfamna dig, min frände. Du är omgående befördrad till min broder. Låt mitt hjärta klyvas genast om jag någonsin bar någon illvilja mot dig eller mot din fader!

Edgar Min hertig, det är jag om någon väl medveten om.

Albany Var har du gömt dig? Och hur kom du att så nära lära känna din herr faders lidanden?

Edgar Han fann mig som sin skötare i dårhuset. Det är en lång historia, men om än den görs helt kort så skall ert hjärta brista inför vad vi gått igenom och överlevt tillsammans, efter att mitt eget brustit. För att överleva alls fann jag mig tvungen att anlägga en förklädnad till ett dårhushjon, och som komplett idiot fann jag min fader, utblottad och utkastad i mörkret liksom kungen fast med dessutom utstuckna ögon. För att skona honom sade jag ej vem jag var, tills nu det äntligen var dags att gå till rätta med min halvbror. Då, för första gången efter mötet mellan dåren och den blinde, fick jag se ett ljus framträda i hans ansikte, då han för första gången log.

Edmund Min bror, ej trodde jag att någonting mer någonsin skulle förmå att röra mig, men detta rör mig. Fortsätt och berätta mera. Det verkar på mig som om du än hade något mer att säga.

Albany Spara det, ty jag är överväldigad och orkar knappast höra mer med risk för upplösning i tårar.

Edgar Dock var jag inte ensam. När jag husvill och förvildad fann mig utlämnad åt nattens storm dök någon upp som anförtrodde mig min blinde fader. Även han var vanärad, förklädd och degraderad till en lägre varelse än vad han var, och ändå var hans enda brott from ärlighet, uppriktighet och trofasthet med föresats att endast göra gott, som även han har varit konsekvent i och blott lyckats med.

Albany Vem var den mannen?

Edgar Kent, Sir, bannlyst av kung Lear för att han vågade försvara ärligheten hos Cordelia, men som valde att riskera livet med att stanna kvar och söka tjänst hos Lear som dräng och slav men såsom sådan kanske räddat kungens liv, då han har delat alla kungens värsta fador med honom.

Albany Var är han nu?

Edgar Han även såg ny dager när utmaningens trumpeter smattrade.

riddaren (kommer in) Nu är det färdigt.

Albany Vad har hänt?

Edgar Du ser alldeles likblek ut som om du sett ett spöke.

riddaren Nej, det finns inte kvar ett spöke ens av henne. Hon är död, hon tagit själv sitt liv med dolk i hjärtat, här är kniven, alltjämt varm, men hon var inte ensam. Bredvid henne ligger även Regan av henne förgiftad, vilket hon bekände innan hennes svarta hjärta klämde ut sin sista droppe liv, som om de båda plötsligen bestämt sig för att ge upp och då tillsammans flytt i feghet ifrån livet, båda sökande den andras död i hopplös åtrå till en yngre mans oemotståndlighet som ingen kunde få, den ena framgångsrik i mordet på den andra men ej utan att själv straffa sig med skälig dom för dådet, flyende från livet och från världslig rättvisa till helvetets långt grymmare.

Edmund Jag hade kärleksavtal med dem båda två. Det liknar närmast något av ett trippeläktenskap, en vigselakt i döden inför djävulen till hans behag.

Edgar Här kommer Kent.

Albany Bär fram hit deras kroppar, vare sig de verkligen är döda eller ej. (*Riddaren går.*) En sådan grymhet som de båda lyckats genomföra och dra med en hel nation i kommer nog dessvärre ej att kunna glömmas men att leva vidare som skräckexempel genom all historien. Denna ödets överdom är alldeles för rättvis för att alls beröra oss med något slags deltagande. (*Kent inkommer.*) O, är det han? Välkommen åter, Kent! Här händer alltför mycket för att det skall vara tillbörligt med artiga formaliteter.

Kent Jag kom bara för att se min konung och att bjuda honom en god natt. Är han ej här?

Albany Vi har totalt glömt bort honom! Var är han? Tala, Edmund! Var har du förvarat kungen och Cordelia? – Ser du dessa sjuka döda ormar, Kent? (*Regan och Goneril bärs in.*)

Kent Ack, vad har hänt? Och varför?

Edmund Kanske för att de var båda ute efter mig. Den ena gav den andra gift och tog sitt eget liv därefter smidigt genom dolken i det hjärta som hon trots allt hade.

Albany Hölj dem, så vi slipper se mer deras falska skönhet.

Edmund Låt mig få göra något gott till slut förrän jag dör, hur döende jag än må vara fastän det är helt mot min natur, men jag har ingen lång stund kvar och vill ej skiljas utan att åtminstone ha gjort en ansats till försoning – jag är ändå pantad och har inget att förlora utom livet, som ju ändå redan är förlorat. Skicka snabbt en kontraorder till vårt slott som annullerar tidigare order rörande Cordelia och Lear. Än kan de kanske räddas.

Edgar Vad har du gjort?

Albany Skynda, skynda!

Edgar Till vem skall kontraorden ges? Vem har befälet? Skicka med ett säkert tecken på din auktoritet!

Edmund Helt riktigt tänkt. Tag här mitt svärd, och ge det åt vakthavande kaptenen.

Albany Skynda, för ditt liv, min vän, så inte allt blir bara tragedi! (*Edgar ut*)

Edmund Befallningen från din gemål och mig var att Cordelia skulle hängas på så sätt att skenet skulle ges av en självmörderska som flytt från livet genom depression och grämselse.

Albany Hur kunde ni? Vad var motivet?

Edmund Systrarna var gränslöst avundsjuka på sin bättre syster. När det fram kom att ni ville skona dem och ge dem fria kunde de ej härda ut med tanken utan förekom beslutet med dess motsats.

Albany Bär ut honom, för helvete! Jag tål ej se det monstret mera! (*Edmund bärs ut under döende plågor.*) Hur kunde allting gå så illa? Ingen hade egentligen några onda avsikter. De båda systrarna var fåfänga men inte onda, men en kortsynt olycklig behandling av den självavträdde kungen ledde till en kedjereaktion av brott och tragedier, som dock denne falske jarl av Gloucester, en bastard, var primus motor i. Han intrigerade för egen fördel och avancemang med högst oväntade oöverskådliga och fruktansvärda konsekvenser.

(*Lear in med Cordelia i sina armar. Edgar och vakter åtföljer.*)

Lear Vråla, vråla, vråla, vråla! Är ni män av sten? Om jag hade era krafters tunga skulle jag upphäva sådan olåt att all himlen skulle spricka! Hon har lämnat oss för alltid! Jag vet så mycket att jag vet när någon lever och när hon är död, men hon är lika livlös som den nakna jorden! Låna mig en spegel, så att hennes anda än må visa något hoppfullt tecken därpå genom flyktig imma, och då lever hon.

Kent Är detta domedagen?

Edgar Eller någon förebild av något värre?
Albany Detta är för mycket!
Lear Denna fjäder rör sig. Alltså lever hon. Om så är fallet ser jag här en chans till ett upphörande av alla sorger som jag någonsin har känt.
Kent (*faller på knä*) Min gode kung!
Lear Ge dig av!
Edgar Det är den ädle Kent, er vän.
Lear Förbannade förrädare och mördare!
 Jag hade kunnat rädda henne, och nu har hon gett sig av för alltid!
 Cordelia, Cordelia, stanna litet till! Du hade ju fått allt att leva för och även mig till slut tillbaka! Ha! Hon talar till mig! Vad var det du sade? Hennes röst var alltid mjuk, så öm och lågmäld som det anstår en god kvinna, utmärkt för en kvinna. Slaven som tog livet av dig dräpte jag med mina bara händer.
riddaren Det är sant. Det gjorde han.
Lear Är det inte sant, min vän? Det var det enda som jag kunde göra. Allting annat var för sent. Jag har sett dagen, den passerade för länge sedan, kvar är blott en skymning som ej verkar någonsin ta slut men bara blir allt mörkare i all oändlighet, som om total utsläckelse var en omöjlighet. Vem är du? Min blick är skum och blir för varje dag allt skummare, men jag har något minne kvar. Ett ögonblick, så skall jag komma på det. Vänta bara.
Kent Om försynen skröt om två som hon har älskat högt och hatat djupt, så ser vi här den ena.
Lear Det är en sorglig syn. Är du ej Kent?
Kent Den samme, just din tjänare, din trogne Kent. Var är din trogne Caius?
Lear Det var en god man, det kan jag tala om för dig. Han var en riddersman och snabb i vändningarna. Han är död och rutten sedan länge.
Kent Nej, min herre, jag är just den mannen.
Lear Det skall jag ta reda på.
Kent Som ända sedan den inledande och olyckliga brytningen har följt er hack i häl i alla era lidanden...
Lear Du är välkommen hit.
Kent ... som ingen annan. Allt är nu förbi och över, kvar är bara tröstlösheten, mörk och mördande, och dina båda äldre döttrar har tillsammans tagit livet av sig, döda i total desperation.
Lear Det var väl det jag trodde.
Albany Han vet ej vad han säger. Allting kvittar lika nu för honom, och det lönar sig ej knappast mer att presentera sig för honom.
Edgar Ja, det verkar utsiktslöst.

(en kapten in)

kaptenen Edmund är död, ers nåd.
Albany Det verkar som en ovidkommande detalj här. Mina herrar, låt mig få förklara mina avsikter. Vi ämnar göra allt som göras kan för att förmildra katastrofens konsekvenser och omständigheter. Jag ämnar resignera själv och överlåta all makt och befogenhet åt denne gamle kung, så länge han än lever. (*till Edgar och Kent*) Ni skall återfå allt vad ni har förlorat och därtill begåvas mera med besked. Alla som har ställt sig vänliga till oss och kungen skall belönas, och vi har ej många fiender kvar att straffa och förfördela. Men se. Han reser sig.
Lear Ack, min stackars älskade mignon är hängd och död! Och varför skulle då en hund, en häst, en råtta få ha liv och du ej någon anda alls? Du kommer aldrig mer till mig, nej, aldrig, aldrig, aldrig, aldrig, aldrig! – Jag är trött. Min anda tryter

mig. Jag ber er, knäpp upp den här sista knappen. Tack, min herre. Ser ni detta? Ser ni hennes läppar? Titta! Titta! Hoppet vaknar! Ännu kan hon leva! Hon är inte död! Jag visste det! (*dör*)

Edgar Han svimmar! Herre! Herre!

Kent Brist, mitt hjärta, brist, jag ber!

Edgar Vakna, herre!

Kent Stör ej mer hans ande. Låt honom få fara. Han skall hata den som vidare vill tvinga honom lägga sig på sträckbänken av denna hårda värld blott för att ytterligare bli sträckt.

Edgar Han är i sanning borta.

Kent Undret är att han uthärdade så länge; han bara usurperade sitt liv.

Albany Bär ut dem härifrån. Vi har ej något annat nu att göra än att sörja.

(*till Kent och Edgar*) Själsfränder, ni två får nu regera detta rike och försöka göra vad ni kan för helandet av denna rådbråkade stat.

Kent Jag har en resa framför mig, jag är ej ung jag heller, och min herre kallar mig. Jag kan ej säga nej till honom.

Edgar Tyngden av vår sorgetid betingar oss till lydnad,
vi bör tala vad vi känner och ej säga vad vi borde säga.
De som har gått före oss, de äldsta, har haft mest att bära.
Vi, som än är unga, skall ej kunna leva upp till
att få se så mycket eller leva lika länge.

(*Sorgmarsch och uttåg*)

Virhamn 9-17.6.2011